

BS 1614
sak7

Profeten

ÖFVERSÄTTNING MED KORTFATT

AF

A. KOLMODI

DOCENT VID UPSALA UNIVER

STOCKHOLM

EV. FOSTERLANDSSTIFTELSENS FÖR

(I KOMMISSION)

Pris 1,50 kr.

4

n Mika

KORTFATTAD UTLÄGGNING

AF

LMODIN
PSALA UNIVERSITET

KHOLM
SENS FÖRLAGSEXPEDITION
(MISSION)

1,50 kr.

PROFETEN MIKA

ÖFVERSÄTTNING MED KORTFATTAD UTLÄGGNING

AF

A. KOLMODIN
DOCENT VID UPSALA UNIVERSITET

STOCKHOLM
EV. FOSTERLANDSSTIFTELSENS FÖRLAGSEXPEDITION
(I KOMMISSION)

UPSALA 1894

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

BS161A
59K7

Innehåll.

	Sid.
Förord	V
Mikas profetiska skrift	1
Öfverskrift.	
I. <i>Domen öfver Guds folk och dess upphäfvande</i> (Första parallelafdelningen; öfvervägande domsförkunnelse) .	1
1. Domen öfver Israel och Juda. Kap. 1	1
2. Domens motivering. Kap. 2, 1—11	9
3. Domens upphäfvande. Kap. 2, 12—13	
II. <i>Zion i sin djupaste förnedring och högsta upphöjelse.</i> Kap. 3—5 (Andra parallelafdelningen; öfvervägande frälsningsförkunnelse).	16
1. Zion i sin djupaste förnedring. Kap. 3	16
2. Zion i sin högsta upphöjelse. Kap. 4—5	21
(A. Första underparallelafdelningen. Kap. 4.)	
a. Ett nytt frälsningstillstånd, förmedladt genom det återupprättade af Jahves lag genomträngda Israel. Kap. 4, 1—8	21
b. Vägen till detta frälsningstillstånd: Israel i inre ångest och yttre trångmål. Kap. 4, 9—14 . .	28
(B. Andra parallelunderafdelningen. Kap. 5.) . .	33
a. Zion, såsom folket bland folken, välsignande och härskande i kraft af den i dess midt framträdande gudomlige fridsfursten. Kap. 5, 1—8 .	33
b. Förutsättningen för Israels lösande af sin uppgift. Domens betydelse af reningsmedel. Kap. 5, 9—14	38

	Sid.
III. <i>Den närmare motiveringen af domens nödvändighet och frälsningstillståndets förutsättningar. Kap. 6—7 .</i>	43
1. Utan sinnesändring går Israel till dom. Kap. 6	43
2. Genom sinnesändring går det af domen träffade Israel till frälsning. Kap. 7	51
Mikas tidsålder	61
Mikas person	70
Betydelsen af Mikas profetiska skrift	73

Förord.

Då flere omständigheter hindrat författaren att af Profeten Mika utgifva en vidlyftigare utläggning, hvilken han sedan några år tillbaka förberedt, har han måst inskränka sig till en "öfversättning med kortfattad utläggning". I fråga om öfversättningen har han genom själfva uppställningen sökt åskådliggöra den nästan genomgående parallelismen hos denne profet både i det stora hela och dess detaljer. Med afseende på utläggningen har han i de exegetiska anmärkningarna sökt gifva det mest nödvändiga för textens rätta förstående, såsom han uppfattat den. De bredvid öfversättningen anförda citaten ur Pentateuken göra icke anspråk på fullständighet; de vilja blott gifva en finger-visning med afseende på Mikas förhållande till Israels historia och den mosaiska lagstiftningen, sådan den där föreligger. Hvad författaren åsyftat är att ur den profetiska skriften själf söka uppvisa, att den är ett sammanhängande helt, som icke gärna kan leda sitt ursprung från olika författare.

De använda förkortningarna — t. ex. att Gen. = 1 Mosebok; df. = därför; st. = stamm o. s. v. — torde icke behöfva någon förklaring för den läsekrets författaren afsett. Blott med afseende på de citerade arbetena må nämnas, att deras fullständiga titel utsattes endast, där de

första gången anföras; sedan citeras blott den ifrågavarande författarens namn, då siffran omedelbart därefter betecknar sidan. Om flere arbeten af samma författare citeras, anføres det eller de öfriga med förkortningar af titeln. De i öfversättningen inom [] anförda orden saknas i texten, men äro för tydlighetens skull tillagda; de inom () anförda finnas visserligen där, men äro i öfversättningen öfverflödiga eller böra på annat sätt återgifvas.

Kunde denna "öfversättning med kortfattad utläggning" i någon ringa mån bidraga till att göra Mikas profetiska skrift mera läst och förstådd, vore syftet med dess utgifvande väsentligen vunnet.

Upsala i februari 1894.

A. K.

Mikas profetiska skrift.

Öfversättning och Utläggning.

Öfverskrift.

Jahves ord, som utgick till Mika Moraschteern, på den tid då Jotam, Ahas och Hiskia voro konungar i Juda, [och] som han skådade [i anden] med afseende på Samaria och Jerusalem.

I.

Domen öfver Guds folk och dess upphäfvande. Kap. 1—2.

(Första parallelafdelningen; öfvervägande domsförkunnelse.)

1. Domen öfver Israel och Juda. Kap. 1.

2 *Hören, I folk, allesammans!
Lyssna, du jord och hvad som fyller den!*

*Alla herrars Herre, Jahve, varde ett vittne mot eder,
alla herrars Herre ifrån sitt heliga tempel!*

1. מוֹרָשֶׁתִּי, eg. klyfva, videndo discernere — jfr *κρίσις*, begagnas om profetens inre skådande af Guds uppenbarelse; jfr Hab. 1, 1; med לִי, liksom Amos 1, 1, angifver det föremålet, mot hvilket talet var riktadt.

2. עַם, af עָמַם = sammanbinda, gemenskap, om det genom enhet i styrelse sammanhållna, folk, särskildt om Israel, Jes. 5, 13; Dt. 7, 6 m.

3 Dt. 33, 29. *Ty se, Jahve går ut från sitt rum;
han stiger ned och vandrar fram öfver jordens
höjder.*

4 *Och bergen smälta under honom,
och dalarna remna —
såsom vax för elden,
såsom vatten, som nedstörtar utför en brant.*

5 *För Jakobs affalls skull [kommer] allt detta
och för Israels hus' synders skull.*

fl. st., hvarvid pl. betecknar Israels stammar, Dt. 33, 3; Hos. 10, 14, dock äfven om hedniska folk, oftast i pl., t. ex. Jes. 8, 9; Ps. 33, 10, stundom i sing., Gen. 23, 12. Då *אֶרֶץ וּמְלָאָה* är det vanliga uttrycket för hela jorden — Jerem. 8, 16; Hez. 12, 19 bevisa intet däremot, då på det förra stället *אֶרֶץ* genom sammanhanget, på det senare genom suffix uttryckligen begränsas till Israels land —, kan *עַמִּים* svårigen beteckna annat än folken i allmänhet; jfr *Hengstenberg*, *Christologie des alten Testaments* I. 2 Aufl. Berlin 1854, 487; *Keil*, *Bibl. Commentar über die 12 kleinen Propheten*, 3 Aufl. Leipzig 1888, 309; *Orelli*, *Kurzg. Komment. Alt. Test. V.*, Nördlingen 1888, 298 m. fl.; icke blott Israels stammar; så t. ex. *Hitzig*, *Die zwölf kleinen Propheten*, 3 Aufl., Leipzig 1863, 178. — Att låta *בָּכָם* syfta blott på Israel och Juda — så t. ex. *Keil* 310; *Orelli* 298 — afbryter sammanhanget i v. 2; jfr t. ex. *Hengstenberg* I 488, not; *Wellhausen*, *Skizzen und Vorarbeiten V.*, Berlin 1893, 132. *Keil* invänder, att Herren kan uppträda såsom vittne endast mot den, "der sein Wort verachtet, seine Gebote übertreten hat". Men hade då icke hedningarne på sitt område äfven Guds ord och bud? Och hade de icke öfverträdt dem? — Såsom Adonaj talar Herren till jorden och hednafolken, såsom Jahve till Israel. — 3. *הִנֵּה* med part. uttrycker det omedelbart förestående; jfr *Hitzig* 178. — "Jahve vandrar fram" etc.; jfr Amos 4, 13. — 4. — "Såsom vax" etc.; med samma bild skildras Ps. 68, 3 de gudlöses vanmakt inför Herrens ansikte. Här sagdt med afseende på bergens smältande. — "Såsom vatten" etc.; denna bild är att hänföra till dalarnas remnande. — Jahves framträdande såsom domare skildras under bilden af ett fruktansvärdt oväder; jfr Ex. 19, 16 f.; Dom. 5, 4 f.; Ps. 18; Hab. 3. — 5. Orsaken till den annalkande världsdomen ligger i det religiösa och sedliga tillståndet i det centrala folket, Israel. — *פָּשַׁע* — st. *פֶּשַׁע* = פֶּסַע,

*Hvem är då [upphofvet till] Jakobs affall?
 Är det icke Samaria?
 Och hvem är [upphofvet till] Juda höjder?
 Är det icke Jerusalem?*

6 *Så skall jag göra Samaria till ett stenrös på fältet,
 till vingårdsplanteringar,*

*och nedvräka i dalen dess stenar;
 dess grundvalar skall jag blotta.*

klyfva, afslita — trohetsbrott, om sådan synd, som afbryter nådaståndet, Ps. 32, 1, och följaktligen är orsaken till ett följande syndalif; här af = afgudadyrkan — det religiösa affallet från Jahve — i dess begyn-nelse och utveckling, v. 5 b, 7, 13, såsom roten till det sedliga för-därfvet. — חַטָּאת — חַטָּא = förfela målet, Dom. 20, 16, synda — syn-dig gärning; bär = de på grund af det religiösa affallet framträdande syndiga handlingarna — det sedliga affallet. *Hieronymus* har sing.: prop-ter peccatum, i anslutning till LXX; så ock t. ex. *Ryssel*, Untersuchungen über die Textgestalt und die Echtheit des Buches Micha, Leipzig 1887, 14 f.; *Wellhausen* 132, för likformighetens skull med פִּשְׁעֵי. Pl. dock att före-draga: det sedliga affallet framträder i en mångfald af handlingar, då det religiösa affallet däremot är väsentligen enahanda. — Jakob och Israel, 5 a, synonyma = hela Israel; jfr *Caspari*, Über Micha den Morasthiten und seine profetische Schrift, Christiania 1851, 104; *Hitzig* 179; *Keil* 311; *Orelli* 303 m. fl. "Höjder", där offer och böner framburos, en illegitim guds-tjänst, skild från centralhelgedomen. Hiskias reformation alltså ännu icke börjad. — Från Samaria och Jerusalem såsom hufvudorter i de båda rikena hade fördärfvet spridt sig till hela folket, hvilket sålunda var moget för dom. Betecknande nämnes hufvudstaden i de 10 stammarnes rike såsom upphofvet till det religiösa affallet; jfr v. 13.

6. "Till vingårdsplanteringar." Därigenom angifves att Samaria länge skall ligga i ödesmål; jfr t. ex. *Kleinert* (Langes Bibelwerk), Bielefeld und Leipzig 1868, 48. Däruti ligger alltså ingen tröst för framtiden. *Hitzigs* ändring af texten עֵינָה שָׂרָה, hvarigenom öfversättningen: "Zum Felde d. i. zur Wildniss die Weinbergpflanzungen", godtycklig; jfr *Ryssel* 16. — "Nedvräka" etc. Så har ock skelt; *Josefus*, Ant. 13, § 3; jfr *Orelli* 299. —

- 7 *Ja, alla dess afgudabilder skola nedslås,
alla dess skökogåfvor uppbrännas i eld,
och alla dess afgudabeläten i grund förstöras;*

*ty af skökolön har hon samlat dem,
och till skökolön skola de åter varda.*

- 8 *Öfver detta vill jag sörja och veklaga,
jag vill gå utblottad och bar,

jag vill upphäfva klagoljud såsom schakaler
och sorgelåt som strutsar;*

- 9 *ty dödande är det slag henne drabbat;*

7. — "Skökogåfvor." Synbarligen en hänsyftning på Hos. 2, 5, 12; jfr t. ex. *Hitzig* 180; *Orelli* 299; *Wellhausen* 133. Där säges Israel betrakta den lycka och rikedom, som det äger, såsom en lön af sina gudar för den tjänst det ägnat dem. Ursprunget för densamma är således orent. Och med dessa orena gåfvor söker det bibehålla sina gudars ynnest. Domen innebär nu icke blott ett uppenbarande af dessa gudars vanmakt, utan äfven den samlade rikedomens uppbrännande i eld eller öfvertagande af ett annat folk, som äfven tillskrifver sina gudar all sin lycka, och användande till vanbederligt bruk; jfr t. ex. *Umbreit*, *Praktischer Commentar über die Proph. des A. B. IV*, Hamburg 1844, 213; *Hitzig* 180; *Kleinert* 48; *Orelli* 299; *Wellhausen* 193. Betecknande står "skökogåfvor" midt emellan "afgudabilder" och "afgudabeläten".

8. שִׁירָה (Ktib) för שִׁירָה (Qrè), sannolikt för likformighetens skull med אֵילָנָה, icke blott = barfotad, LXX: ἀνπόδευτος, utan beröfvad all skyddande dräkt. — "Klagoljud" etc.; jfr Job 30, 29. Schakalens tjut och strutsens klagande, stönande ljud användas som bilder af djup sorg. På samma gång profeten med helig energi såsom Jahves representant uttalar Jahves domsord, lider han med såsom ett med folket: "mitt folks port; jfr t. ex. Jes. 22, 4; Jerem. 8, 21—22. Att i profetens sätt att gifva uttryck åt sin sorg ligger något profetiskt med hänsyn till Israels fångenskap, torde icke böra bestridas; jfr Jes. 20, 2 f. Det är dock icke närmast Juda, som här klagar; så t. ex. *Caspari* 109; עַמִּי kan Juda icke gärna säga om sig själf. — 9. "Det slag, som" etc.; suffixet fattas bäst som gen. obj. — נָגַע — rt

det tränger ju fram till Juda,
det når mitt folks port, Jerusalem, och träffar det.

10

*I Gath [kunskapsstaden]
gören det ej kunnigt!*

*I Akko [gråtstaden]
gråten icke!*

*I Betleafra [stofthemmet]
beströr jag mig med stoft.*

נָג = נָך, hvaraf נָכָה — stöta, slå; så begagnas נָנוּע = slagen, straffad af Gud, t. ex. Ps. 73, 14; Jes. 53, 4. Förbundet med עָך, får det därjämte betydelse af en rörelse framåt mot ett visst mål. Öfversättningen har sökt återgifva båda betydelserna.

10. גַּת af נָגַר, hif. = förkunna; jfr לָח för לָחַץ, 1 Sam. 4, 19, af יָלַח. Åt sin smärta vill profeten gifva luft, men icke på Juda gräns i S. V., att han icke må gifva filisteerna anledning till skadeglädje; därför uppmaning till Juda att icke på något sätt låta underrättelsen komma till Gath. — בָּעָךְ för בָּכוּ, hvarvid עַי synkoperats, såsom t. ex. בָּעָלָה för בָּלָה, Jos. 19, 3; 15, 29, för så vidt man icke med *Ryssel* 24 där och på andra liknande ställen får antaga ett skriffel. Något bindande skäl för att fatta בָּכוּ såsom inf. abs. — så t. ex. *Caspary* 109; *Keil* 313 — kan icke sägas förefinnas. Hvarför det skulle ligga utom sammanhanget att hänsyfta på Akko-Ptolemais — så t. ex. *Ryssel* 25; *Wellhausen* 133 m. fl. — är icke att inse. Lika litet som profeten vid sydvästra gränsen vill gifva luft åt sin smärta, lika litet vill han det vid norra gränsen. Ehuru Akko var en hednisk stad, var det mycket möjligt, att israeliska flyktingar tagit sin tillflykt dit; däraf uppmaningen till dem att icke gråta. Om LXX:s öfversättning: οἱ ἐν Ἀζελ, jfr *Ryssel* 23. — בֵּית לַעֲפָרָה לֵי — uttrycker genitivförhållande; jfr *Ryssel* 26 — i st. för עֲפָרָה, en stad i Benjamin, Jos. 18, 23; således icke vid gränsen mot hedniska folk. Där vill profeten därför till bevis på sin djupa smärta beströ sig med stoft; jfr Job 2, 8, 12 f.; Jerem. 6, 26; 2 Sam. 13, 19. — רַחֲפֵלֵשׁ, "ein Erzeugniss der Verlegenheit der Masorethen", *Hengstenberg* I, 492. — *Wellhausen* 133 läser רַחֲפֵלֵשׁ: "wälzt euch im Staube"! Ktib torde dock böra bibehållas, då däruti det inre samman-

- 11 Bort med eder, I inbyggare i Schafir [den sköna
 staden],
i skymflig nakenhet!
- Folket i Zaanan [uttågsstaden]
har icke dragit ut.
- Jämmern i Beth Ezel [sidohemmet]
fråntager eder [hoppet] att få stanna där.
- 12 Ty folket i Maroth [bitterhetsstaden]
är i vanda för sin räddning.
- Olycka har ju från Jahve trängt ned till Jerusa-
 lems port.
- 13 Spänn då för vagnen den snabba springaren,
du folk i Lakisch [springstaden],
- du upphof till försyndelse för dottern Zion;
ty uti dig funnos Israels öfverträdelser.

hanget af denna sorgesång med v. 8—9 klart framträder. — Trots sin djupa smärta är dock Mika genomträngd af det medvetandet, att domen är rättvis. Därom vill han ock öfvertyga hela Juda. Visserligen vill han icke tala, så att Israels fiender, filisteer och kananeer, höra det, men så vill han tala, att hela Juda hör det. — 11. שִׁמְרֵי מַ — שִׁמְרֵי = שִׁמְרֵי har blifvit שִׁמְרֵי sannolikt i följd af föregående och efterföljande מַ —, en stad i Juda bergstrakt, Jos. 15, 48. — Zaanan, sannolikt = צַנְן — för öfverensstämmelsen med det föregående יִצְחָר utvidgadt med נַ —, en stad i Juda lågland, Jos. 15, 37. — Beth Ezel, jfr *Caspari* 112: "Beth Haezels Jammer wird auch (Judäern) seinen Stand (den Stand neben ihm) nehmen, euch nicht gestatten (als Flüchtlinge, vgl. Jerem. 48, 45) neben ihm zu weilen." Sannolikt = אֶזֶל, Sakarja 14, 5, vid Oljoberget. — 12. Maroth, okänd ort, sannolikt i Jerusalems närhet. — 13. Lakisch, i Juda lågland, Jos. 15, 39. Dessa platsers läge gör det osannolikt, att här skulle föreligga en skildring af den från ort till ort mot Jerusalem framskridande domen; så t. ex. *Hengstenberg* I, 494 f.

- 16 *Klipp ditt hufvud kalt för barnen, uti hvilka du
 har din lust!*
 *Gör din kalhet bred som gamens; ty bortförda från
 dig de blifvit!*

Profeten begynner med en högtidlig uppfordran till hela folkvärlden att lyssna till. Det är en allmän anklagelse och allmän dom han uttalar. Visserligen är det det utvalda folket, som är det egentliga föremålet för denna anklagelse och dom, men då tillståndet uti detta såsom folket bland folken är afgörande för tillståndet i folkvärlden, måste i anklagelsen mot Israel och Juda omedelbart inneligga anklagelse mot hela folkvärlden på jorden. Är folket bland folken moget för dom, finnes intet, som kan hålla den tillbaka från folkvärlden. V. 2—5.

Efter den korta målände allmänna domsförkunnelsen uttalar profeten först öfver Israel, de 10 stammarnes rike, en ovillkorlig dom. V. 6—7.

Det slag, som genom straffdomen träffat Samaria uppfyller profeten med djup smärta, icke blott därför att det är ohjälpligt fördärfbringande för Israels rike, utan framför allt därför att det äfven drabbar Juda och dess hufvudort Jerusalem och därmed *hela* gudsfolket. V. 8—9.

Åt denna sin smärta gifver han uttryck i en klagosång. Hans medkänsla med sitt folk och hans medvetande

202. — "Besittningstagaren"; icke Israel (flyende för Assur) — så *Hitzig* 185 —; det fanns ju redan där; utan den anstormande fienden. — De förnämste i Israel = både Israel och Juda — jfr Jes. 5, 13; 8, 7; 17, 3, 4, — skola nödgas taga sin tillflykt till Adullam, en grotta, dit David enligt 1 Sam. 22, 1 drog sig tillbaka med en mängd landsflyktiga. Detta är naturligen icke att fatta efter orden utan såsom ett bildligt uttryck för att dessa Israels förnämste skola blifva fågelfria och landsflyktiga, såsom David då var.

16. Sedan genom förlusten af de nämnda städerna landets eröfring och genom de förnämstes vistande i Adullam folkets landsflykt antydts, manas Zion, modern, att taga sorgens tecken; jfr Jes. 7, 20; 15, 2; 22, 12; Job. 1, 20.

såsom Jahves profet om domens rättvisa kämpa om herraväldet, tills det senare tager öfverhanden, då klagosången öfvergår till en af helig vrede genomträngd hotelse. V. 10—16.

2. Domens motivering. Kap. 2, 1—11.

1 *Ve dem, hvilka uttänka falskhet
och förbereda ondt på sitt hviloläger!*

*När morgonen gryr, fullborda de det;
ty det står i deras (hands) makt.*

2 Ex. 20, 16, *Hafva de begärelse efter åkrar, roffa de dem till*
17; Lev. 19, 13; 25, sig,
10; Ps. 5, *eller efter hus, tillägnade de sig dem.*
20, 21.

*De öfva våld mot en man och hans hus
och mot den enskilde och hans arfvedel.*

3 Lev. 26, "Därför" — så säger Jahve:
14 f.

*"Se, jag har emot detta släkte ondt i sinnet,
hvarifrån I ej kunnen undandraga eder hals!"*

1. **פעל** har, till skillnad från **עשה** = sätta i verket, betydelsen af förbereda; jfr Jes. 41, 4. Förutsättningen för båda ligger i **השב** = uttänka, utkasta planer; jfr Ps. 36, 5. Då **רע** angifver beskaffenheten af det de förbereda, så betecknas med **און** = falskhet mera vägen för dess förverkligande. **אל** är att fatta abstrakt såsom Gen. 31, 29, jfr Orelli 301; Wellhausen 23. Keil 319 däremot: "ihre Hand ist ihnen Gott"; jfr Hitzig 186; men det hade då bort stå: **יש ידם לאלהיהם**; jfr Kleinert 55. — 2. Deras handlingssätt kränker den Lev. 25, 23 f. gifna lagen med afseende på grundegendom och arf; att icke tala om, att redan själfva begärelsen är dömd, Ex. 20, 17. — 3. **רע** har här betydelse af fördärf, olycka. De lägga ok på andra,

*Då skolen I ej kunna vandra i öfvermod;
ty en ond tid blifver det!*

4 Dt. 28, 37. På den dagen skall man uppstämna öfver eder en
spevisa,
och klaga i en klagosång:

*"Det är ute med oss", skall man säga;
"helt och hållet äro vi tillintetgjorda!"*

*Mitt folks arfvelott förbyter han!
O, huru han tager den bort ifrån mig!
Åt en affälling han utskiftar våra fält."*

5 Dt. 23, 2, Alltså skall du icke hafva någon, som kastar mät-
3, 4; 28,
37. snöret på en lott i Jahves församling.

ett ok skall ock läggas på dem enligt "jus talionis". Jfr med afseende på bilden Hos. 10, 11; Jer. 27, 12. — יוֹכֵחַ, acc. adv., jfr Gesenius, Gramm.²⁴ Leipzig 1885 § 178, 4, med styf hals; jfr Jes. 3, 16; Ps. 73, 6. — 4. נִהִיָּה kan icke fattas såsom fem. af נִהִי, då en sådan form eljes icke förekommer — jfr Caspari 117, utan = actum est; Dan. 8, 27, jfr Kleinert 55. Att med Wellhausen 135 stryka det är icke af nöden. — Den dunkla grumliga vokalen i נִשְׁדָּנוּ "vielleicht um den Laut der Klage mehr nachzuahmen", Hitzig 187. — LXX läser יִמְיָר för יִמְיָר — så ock Wellhausen 135; onödigt; jfr Ryssel 44. Subj. är 'Jahve; Caspari 117 anmärker: "Sie bezeichnen Gott bloss durch er, nennen ihn nicht, weil sie ihm zürnen." — Den affällige = hedningarne; Jer. 49, 4; jfr t. ex. Umbreit IV, 218.

5. לֶכֶן = ἀπο, eo ipso, inleder den slutsats profeten dragit af de ord han v. 3 uttalat i Jahves namn och hvilka i sin tid skola erkännas såsom sanna af Israel. Så länge Israel i sanning är Herrens menighet, erkänner det Jahve såsom landets egentliga ägare och handlar därefter, Lev. 25, 23. Men när det nu går till väga, såsom om det själfv vore landets herre, skall det förlora den rätt till lott, jfr Dom. 1, 3, det eljes ägde. Det är detta profeten utsäger bekräftande, tydligen med anspelning på det i v. 2 sagda. Han vänder sig därvid mot en enskild af de rika förtryckarne — לֶךְ —

- 6 Ex. 23, 6 "Profeteren då icke så", profetera de;
 -7; Dt. "de få icke profetera om sådant!"
 32, 2. "Aldrig blir det då slut på skammen".

7 Är [detta] ett tal i Jakobs hus:

"Är då Jahves Ande otålig vorden?
 Skulle detta vara hans storverk?"

"Männe icke mina ord äro vänliga mot den, som
 rättskaffens vandrar?"

såsom representant för de öfriga; jfr *Caspari* 118. Att dessa ord skulle vara en smädande hotelse, uttalad af profetens motståndare mot honom, hvarpå då 6 e skulle hänсыfta — så t. ex. *Orelli* 302, i anslutning till *Hitzig* 188 — är icke mycket sannolikt. Att Mika skulle upptaga ett mot honom personligen riktadt ord och lägga sådan vikt därvid, att han skulle kalla det "smädelser", öfverensstämmer icke med hans redan i hans namn uttryckta karaktär. Då han strax därefter, v. 6, när han anför sina motståndares tal, har anföringsord, skulle man väntat det här vid början af deras tal. Öfvergången från "dig", v. 5 till "I", v. 6, hvarunder tydligen äfven Mika inbegripes, talar ock mot att identifiera dem.

6. I den första satsen söka de bestraffade att nedtysta profeten. I den andra stödes detta de mäktiges försök af andra i folket, hvarvid man särskildt har att tänka på de falska profeterna — jfr *Hitzig* 188: "die Rede, zuerst Anrede an mehrere Propheten, wird hier Gespräch der Juden unter einander." Man bör sannolikt icke fatta den såsom ett yttrande af Mika, vare sig såsom fråga — så *Orelli* 302, eller en villkorsats för den följande — så t. ex. *Keil* 321; *Rosenius*, Profeten Mika, Lund 1876, 29. — Den tredje satsen fattas sannolikt riktigast icke såsom en fortsättning af dessa invändningar — så t. ex. *Hitzig* 188; jfr *Caspari* 118 —, utan såsom profetens svar, dock icke så, att בלמות vore = de smädelser, för hvilka Mika var utsatt — så *Orelli* 302, utan = den smälek, som den förutsagda straffdomen skall draga öfver Israel, jfr *Keil* 322; בלמה användes om allt, som medför skam och fördärf för någon; jfr Jes. 30, 3. — 7. ה är frågeord; mot t. ex. *Kleinert* 56; *Keil* 322; men icke "num dicendum" — så t. ex. *Hitzig* 188, enär part. paul icke uttrycker något tillbörligt, jfr *Keil* 322, utan enkelt såsom ofvan; בית וגו' fattas då som acc. loci. — אלה visar tillbaka på לאלה v. 6.

- 8 *Men af ålder har mitt folk rest sig upp såsom fiende.*

Från underklädnaden sliten I manteln bort på dem, som utan fruktan, främmande för strid, vandra vägen fram.

- 9 Ex. 22, 25 *Mitt folks kvinnor drifven I bort från deras hem,*
f.; Dt. 24, *där de hafva sin förnöjelse.*
12 f., 17. *Från deras små barn tagen I min prydnad för beständigt.*

- 10 Lev. 18, *Stån upp och bort med eder!*
24, 28. *Här är ju icke hviloplatsen;*

*ty besmittelsen bringar fördärf,
och det ett grufligt fördärf."*

- 11 *Om en man, som far med fåfänglighet och bedrägeri, framträdde med ett lögnaktigt tal:
"Jag skall profetera för dig om vin och stark dryck" —,
det vore en profet för detta folk!*

— I *וישר* är artikeln förenad med adj., då den sluter sig lättare därtill än till part., och för öfrigt höra båda orden så nära tillsammans, att de utgöra ett begrepp. — 8. Omgestaltung af texten, såsom hos *Wellhausen* 136 och *Hitzig* 189, onödig. Att med *Orelli* 302 öfversätta: "aber gestern noch" passar icke väl i sammanhang med det föregående. För att vederlägga invändningen, att Jahve vore otålig, är det synbarligen af vikt för profeten att påminna om, hurudant Israels förhållande af ålder — jfr Jes. 30, 33 — varit och alltfört är. 9. *והרי*; *Hitzig* 190 anmärker träffande: "Das *והרי* Jahves, die Hoheit des Herrsehers (Jer. 22, 18), ist *והרי* für die Beherrschten. Jahves Volk zu sein, ist ja oben Israels — — eigenthümlicher Vorzug (Jer. 2, 11), der dem Einzelnen wie ein Gewand wie irgend ein anderer Schmuck anhaftet"; jfr *Keil* 323; *Orelli* 303; *Wellhausen* 136.

Profeten har visserligen redan i det föregående antydtt orsaken till den dom, med hvilken han hotat, såsom liggande i det religiösa och sedliga affallet inom Israel och Juda. Han öfvergår nu till att närmare redogöra därför. Därvid vänder han sig närmast mot dem, som på grund af sin ställning i samhället genom sitt exempel trycka sin prägel på det hela, i det han skoningslöst blottar de mäktiges orättfärdiga tänke- och handlingssätt. V. 1—2. På grund däraf återupprepar han sin ovillkorliga domsförkunnelse: såsom de orättmätigt tillvällat sig andras egendom, så skola de enligt "jus talionis" själfva förlora allt, icke blott det de roffat till sig, utan äfven det, som rättmätigt tillkom dem: hela landet skall komma i hedningarnes våld. V. 3—5.

Den orättfärdighet hos de mäktige, som gifvit profeten anledning att uttala sin ovillkorliga domsförkunnelse, var icke något utmärkande blott för dem. Af ålder hade detta Herrens vilja kränkande och därför mot honom fientliga sinnelag framträdt hos folket som ett helt v. 8 a, 11. Och nu synes det vara lagen för det allmänna handlingssättet v. 8 b, 9. Detta orättfärdiga sinnelag och handlingssätt har visat sig vara en pestsmitta, som förorenar allt och därför drager med sig ett fördärf, som tränger in på alla områden.

Likväl menade man sig kunna vara i ro och icke behöfva frukta något, v. 10 a. Detta hade sin förklaringsgrund i folkets tillit till lögnprofeterna. De uppträdde dristigt mot Herrens sanna profeter med försök dels att nedtysta dem, v. 6 a, dels att vederlägga dem, v. 7 a. Mika möter dem med frimodighet, uppvisande domens nödvändighet, v. 6 b och rättvisa, v. 7 b. f. V. 6—11.

3. Domens upphäfvande. Kap. 2, 12—13.

12 Dt. 30, 1; *Församla skall jag förvisso dig, Jakob, hel och*
Ex. 1, 7, *hållen.*

12.

Sammanföra, ja, sammanföra skall jag kvarlevan af Israel.

- 8 *Men af ålder har mitt folk rest sig upp såsom fiende.*

Från underklädnaden sliten I manteln bort på dem, som utan fruktan, främmande för strid, vandra vägen fram.

- 9 Ex. 22, 25 *Mitt folks kvinnor drifven I bort från deras hem,*
f.; Dt. 24,
12 f., 17. *där de hafva sin förnöjelse.*

Från deras små barn tagen I min prydnad för beständigt.

- 10 Lev. 18, *Stån upp och bort med eder!*
24, 28. *Här är ju icke hviloplatsen;*

*ty besmittelsen bringar fördärf,
och det ett grufligt fördärf."*

- 11 *Om en man, som far med fåfänglighet och bedrägeri, framträdde med ett lögnaktigt tal:
"Jag skall profetera för dig om vin och stark dryck" —,
det vore en profet för detta folk!*

— I *הישר* är artikeln förenad med adj., då den sluter sig lättare därtill än till part, och för öfrigt höra båda orden så nära tillsammans, att de utgöra ett begrepp. — 8. Omgestaltning af texten, såsom hos *Wellhausen* 136 och *Hitzig* 189, onödig. Att med *Orelli* 302 öfversätta: "aber gestern noch" passar icke väl i sammanhang med det föregående. För att vederlägga invändningen, att Jahve vore otålig, är det synbarligen af vikt för profeten att påminna om, hurudant Israels förhållande af ålder — jfr Jes. 30, 33 — varit och alltfört är. 9. *הַיָּרֵי*; *Hitzig* 190 anmärker träffande: "Das *הַיָּרֵי* Jahves, die Hoheit des Herrschers (Jer. 22, 18), ist *הַיָּרֵי* für die Beherrschten. Jahves Volk zu sein, ist ja eben Israels — — eigenthümlicher Vorzug (Jer. 2, 11), der dem Einzelnen wie ein Gewand wie irgend ein anderer Schmuck anhaftet"; jfr *Keil* 323; *Orelli* 303; *Wellhausen* 136.

Profeten har visserligen redan i det föregående antydtt orsaken till den dom, med hvilken han hotat, såsom liggande i det religiösa och sedliga affallet inom Israel och Juda. Han öfvergår nu till att närmare redogöra därför. Därvid vänder han sig närmast mot dem, som på grund af sin ställning i samhället genom sitt exempel trycka sin prägel på det hela, i det han skoningslöst blottar de mäktiges orättfärdiga tänke- och handlingssätt. V. 1—2. På grund däraf återupprepar han sin ovillkorliga domsförkunnelse: såsom de orättmätigt tillvällat sig andras egendom, så skola de enligt "jus talionis" själfva förlora allt, icke blott det de roffat till sig, utan äfven det, som rättmätigt tillkom dem: hela landet skall komma i hedningarnes våld. V. 3—5.

Den orättfärdighet hos de mäktige, som gifvit profeten anledning att uttala sin ovillkorliga domsförkunnelse, var icke något utmärkande blott för dem. Af ålder hade detta Herrens vilja kränkande och därför mot honom fientliga sinnelag framträdt hos folket som ett helt v. 8 a, 11. Och nu synes det vara lagen för det allmänna handlingssättet v. 8 b, 9. Detta orättfärdiga sinnelag och handlingssätt har visat sig vara en pestsmitta, som förorenar allt och därför drager med sig ett fördärf, som tränger in på alla områden.

Likväl menade man sig kunna vara i ro och icke behöfva frukta något, v. 10 a. Detta hade sin förklaringsgrund i folkets tillit till lögnprofeterna. De uppträdde dristigt mot Herrens sanna profeter med försök dels att nedtysta dem, v. 6 a, dels att vederlägga dem, v. 7 a. Mika möter dem med frimodighet, uppvisande domens nödvändighet, v. 6 b och rättvisa, v. 7 b. f. V. 6—11.

3. Domens upphäfvande. Kap. 2, 12—13.

12 Dt. 30, 1; *Församla skall jag förvisso dig, Jakob, hel och*
Ex. 1, 7, *hållen.*

12.

*Sammanföra, ja, sammanföra skall jag kvarlefvän
af Israel.*

Jag skall föra dem tillsammans såsom får i en
fälla,
såsom en boskapshjord midt på dess betesmark:

det skall gny af människor.

- 13 Ex. 13, Upp skall vägbrytaren draga framför dem;
21; 14, 19. de skola bryta sig igenom, rycka fram i porten
och ut genom den.

Och deras konung skall draga framför dem,
och i spetsen för dem Jahve.

12. Vid בצרה tänker Hengstenberg I, 501 på det auranitiska, Keil på det edomitiska Bozra; parallelismen med הדברן talar för den appellativa betydelsen; jfr Caspari 125; Hitzig 191 f.; Kleinert 57; Orelli 303. — V. 12—13 skulle enligt somliga innehålla en utsaga, hvarigenom de falska profeterna sökte insöfva folket i säkerhet — så t. ex. von Hofmann, Schriftbeweis II, Nördlingen 1855, 534; Kleinert 57; Orelli 303 m. fl.; enligt Ewald 333 skulle Mika först ha skrivit dem såsom ett exempel i kanten, hvarifrån de sedan influtit i texten. — Såsom skäl för denna mening har man framhållit 1) omöjligheten att eljes få sammanhang med det föregående — detta har föranlett Steiner (Hitzig⁴) att sätta dem efter, Ryssel 213, not 7, före 4, 8 —; men jfr följ. s. 15; 2) antitesen kap. 3, 1, där Mika med ואמר inleder en profetia af alldeles motsatt innehåll. Men detta skäl förlorar i kraft, om man med t. ex. Hengstenberg I 505; Caspari 127; Keil 324, låter en ny eller åtminstone relativt ny afdelning börja med kap. 3. I denna profetia finnes för öfrigt intet, som kunde gifva anledning till en missuppfattning i lögnprofeternas syfte, då den uttryckligen hvilat på den förutsättningen, att den v. 10 förutsagda domen gått öfver folket. Israel framställs såsom inneslutet i en stad (fångenskapens), ur hvilken väg måste öppnas af genombrytaren — עלה är ock uttrycket för utgåendet ur fångenskapen; jfr Hos. 2, 2, 17; Jes. 11, 16. I denna frälsningsförkunnelse accentueras ock själfva befrielsen. En falsk profet skulle ock, såsom Keil 324 anmärker, Mika omöjligen kunna införa talande i Jahves namn: "Jag skall" etc. Han hade förvisso då nöjt sig med att låta honom säga: "Jahve skall". — Riktigast torde därför vara att låta lögnprofeternas profetia vara avslutad med לשבר, såsom den ju formellt ock är; jfr Wellhausen 136; men däraf följer dock icke, att man med Stade,

Dom öfver gudsfolket utgör för ingen Jahves profet slutmålet. Den angifver blott ett på grund af dess affall nödvändigt genomgångsstadium för ett nytt tillstånd, prägladt af rättfärdighet och rättfärdighetens frukter. Mika har äfven vid sitt framhållande af domens nödvändighet uttalat dess betydelse såsom temporär, v. 6 b. Därmed har han ock på det sätt, som i det föregående sammanhanget varit möjligt, förberedt den härliga frälsningsprofetia, hvilken han nu enligt sin sed — jfr kap. 3, 12 och 4, 1; 4, 8 och 9; 4, 14 och 5, 1; jfr ock t. ex. Hos. 2, 1, 2 och 1, 4 f. — i skarp motsättning mot den närmast föregående framställningen om den förestående domens nödvändighet och rättvisa uttalar och hvarmed han avslutar den första afdelningen af sina profetiska tal.

Förutsättningen för förkunnelsen är, att den förutsagda domen gått i fullbordan: hela Israel är i fångenskap. Profeten uttalar nu först, att Jahve skall taga sig an sitt folk och hvad *följden* däraf skall blifva. Det är löftet till Abraham, Gen. 15, 5, som skall gå i fullbordan — jfr Hos. 1, 10 f. — Därefter visar han, *huru* det skall ske. Detta utvecklas i anslutning till Hos. 1, 11, med tydliga reminiscenser af befrielsen ur Egypten. Då drog Jahve själf före sitt folk i moln- och eldstoden och ledde det genom Mose. Så skall han ock nu draga före sitt folk och genom en konung bryta sig väg genom fångenskapens port och leda sitt folk därigenom till frihet. V. 13.

Bemerkungen über das Buch Micha i Zeitschrift für die alttest. Wissenschaft, 1881, 162 f. och Wellhausen 136 m. fl. har att fatta profetian v. 12—13 såsom ägande exiliskt eller efterexiliskt ursprung. Dess innehåll öfverensstämmer väsentligen icke blott med de äldre profeterna Amos 9, 11 och Hosea 2, 1 f.; 3, 5; 11, 10 f., och den samtida Jesaja 10, 20; 11, 11—16 utan framför allt med andra utsagor af Mika själf t. ex. 4, 6, 7; 5, 11; jfr Caspari 123 f.; R. W. Smith i Encyclopaedia Britannica XVI Edinburgh 1883, 225; Ryssel 216 f. För att häfda utsagans mikajanska ursprung, har man dock icke af nöden att med König, Einleitung in das A. T., Bonn 1893, 328 m. fl. t. ex. Ryssel söka göra sannolikt, att den icke har sin förutsättning i hela folkets bortförande i fångenskap. Äfven om detta icke då var ett historiskt, var det dock för Mika ett profetiskt faktum; jfr s. 73 f.

II.

Zion i sin djupaste förnedring och högsta upphöjelse.

Kap. 3—5.

(Andra parallelaafdelningen; öfvervägande frälsningsförkunnelse.)

1. Zion i sin djupaste förnedring. Kap. 3.

1 Och jag sade:

Hören dock, I höfvidsmän i Jakob och domare i
Israels hus:

Dt. 17, 8 f.; Är det icke eder det tillkommer att veta hvad rätt är?
21, 5.

2 I, som haten det goda
och ülsken det onda;

I, som sliten huden af dem
och köttet från deras ben —

3 ja, de som fräta mitt folks kött
och flå af deras hud (ifrån dem)
och sönderbryta deras ben och sönderstycka dem,

1. לָכֵן, eder framför Israel i allmänhet; jfr Dt. 17, 8 f.; 21, 5; 2 Krön. 19, 8, 11. — בְּשֹׁפֵט, här = hvad som af laggifvaren är fastställt, rätten; jfr Dt. 16, 19; 27, 19; Jerem. 22, 15 m. fl. st. — יָרַע, eg. ponere, deponere, nedlägga något i sitt inre, så att man äger det som en andlig egendom och för det med sig (Ges. Lex.); "das praktische Kennen, das sich in der Ausübung kundgiebt", Keil 327. — 2. Jfr Amos 5, 14. — Plur. suffixen hän- syfta på det kollektiva Israels hus v. 1. — mot Wellhausens 137: "keine Beziehung". — 3. LXX läser בְּשֹׁאֵר, en lätt förklarlig ändring; jfr Ryssel 62;

liksom [det, som lägges] i grytan
och såsom kött uti kitteln —

- 4 Dt. 31, 17, *engång skola de skria till Jahve,*
18; 28, 20. *men han skall icke svara dem,*
utan just den tiden för dem dölja sitt ansikte,
eftersom de gjort onda gärningar.

- 5 *Så talar Jahve mot de profeter, som föra mitt folk*
vilse —
då de hafva något att tugga med sina tänder, ut-
ropa de: frid!
Men mot den, som icke gifver dem något för deras
mun, förklara de ett "heligt" krig —:
6 *"En natt skall därför komma för eder utan syn*
och mörker utan spådom".

men onödig; upptages dock af t. ex. *Wellhausen* 137. — 4. נֶאֱמַר, om det förflutna t. ex. Gen. 12, 6; här med afseende på framtiden; jfr Ps. 96, 12. — "På den dagen"; med hänsyftning på 2, 3, 4. — Jahves ansikte är källan till lif, jfr Ps. 104, 29; då det vänder sig bort, är intet annat än död att vänta; jfr kap. 2, 3 f., 7; Jes. 1, 16; Jerem. 11, 11. — כִּאֲשֶׁר = i enlighet därmed att; jfr Num. 27, 14; 1 Sam. 28, 18; m. fl. st.

5. לָמָּה användes om en rörelse från något högre liggande mot ett lägre; jfr Jona 1, 2. — "Föra vilse"; jfr 2 Kon. 21, 9; Jes. 3, 12; 9, 14 f. — Profeten skulle vara folkets öga; jfr Jes. 29, 10; men huru dessa profeter gingo till väga, är af Mika redan kap. 2, 6, 11 framställt. — נִשְׁאָר användes alltid om ett sådant bitande, som förorsakar sår; jfr *Caspari* 130, särskildt om ormens bett; jfr Gen. 49, 17; Num. 21, 6, 8; Jerem. 8, 17; m. fl. st., betecknande! — Eg. "helga ett krig"; jfr Joel 4, 9; naturligen här med afseende på privat hämnd — jfr *Wellhausen* 138 — under föregifvande att häfda Jahves ära. Då Jahves fiender tillintetgöras, framträder han i sin helighet; jfr Jes. 5, 16. — 6. הִנֵּה, syn såsom gudomlig uppenbarelse, 1 Sam. 3, 1; Ob. 1; Jes. 1, 1 m. fl. st., får här sin närmare bestämning genom det följande וְעַתָּה, som speciellt användes med af-

II.

Zion i sin djupaste förnedring och högsta upphöjelse.

Kap. 3—5.

(Andra parallelaafdelningen; öfvervägande frälsningsförkunnelse.)

1. Zion i sin djupaste förnedring. Kap. 3.

1 Och jag sade:

Hören dock, I höfvidsmän i Jakob och domare i
Israels hus:

Dt. 17, 8 f.; Är det icke eder det tillkommer att veta hvad rätt är?
21, 5.

2 I, som haten det goda
och älsken det onda;

I, som sliten huden af dem
och köttet från deras ben —

3 ja, de som fräta mitt folks kött
och flå af deras hud (ifrån dem)
och sönderbryta deras ben och sönderstycka dem,

1. לכם, eder framför Israel i allmänhet; jfr Dt. 17, 8 f.; 21, 5; 2 Krön. 19, 8, 11. — בושפט, här = hvad som af laggifvaren är fastställt, rätten; jfr Dt. 16, 19; 27, 19; Jerem. 22, 15 m. fl. st. — ירע, eg. ponere, deponere, nedlägga något i sitt inre, så att man äger det som en andlig egen- dom och för det med sig (Ges. Lex.); "das praktische Kennen, das sich in der Ausübung kundgiebt", Keil 327. — 2. Jfr Amos 5, 14. — Plur. suffixen hän- syfta på det kollektiva Israels hus v. 1. — mot Wellhausens 137: "keine Beziehung". — 3. LXX läser בשאר, en lätt förklarlig ändring; jfr Ryssel 62;

*liksom [det, som lägges] i grytan
och såsom kött uti kitteln —*

- 4 Dt. 31, 17, *engång skola de skrika till Jahve,*
18; 28, 20. *men han skall icke svara dem,
utan just den tiden för dem dölja sitt ansikte,
eftersom de gjort onda gärningar.*

- 5 *Så talar Jahve mot de profeter, som föra mitt folk
vilse —
då de hafva något att tugga med sina tänder, ut-
ropa de: frid!
Men mot den, som icke gifver dem något för deras
mun, förklara de ett "heligt" krig —:*
- 6 *"En natt skall därför komma för eder utan syn
och mörker utan spådom".*

men onödig; upptages dock af t. ex. *Wellhausen* 137. — 4. נֶאֱמַר, om det förflutna t. ex. Gen. 12, 6; här med afseende på framtiden; jfr Ps. 96, 12. — "På den dagen"; med hänsyftning på 2, 3, 4. — Jahves ansikte är källan till lif, jfr Ps. 104, 29; då det vänder sig bort, är intet annat än död att vänta; jfr kap. 2, 3 f., 7; Jes. 1, 16; Jerem. 11, 11. — כְּאִשֶּׁר = i enlighet därmed att; jfr Num. 27, 14; 1 Sam. 28, 18; m. fl. st.

5. לֵךְ användes om en rörelse från något högre liggande mot ett lägre; jfr Jona 1, 2. — "Föra vilse"; jfr 2 Kon. 21, 9; Jes. 3, 12; 9, 14 f. — Profeten skulle vara folkets öga; jfr Jes. 29, 10; men huru dessa profeter gingo till väga, är af Mika redan kap. 2, 6, 11 framställt. — נִשְׁאָר användes alltid om ett sådant bitande, som förorsakar sår; jfr *Caspari* 130, särskildt om ormens bett; jfr Gen. 49, 17; Num. 21, 6, 8; Jerem. 8, 17; m. fl. st., betecknande! — Eg. "helga ett krig"; jfr Joel 4, 9; naturligen här med afseende på privat hämnd — jfr *Wellhausen* 138 — under föregifvande att häfda Jahves ära. Då Jahves fiender tillintetgöras, framträder han i sin helighet; jfr Jes. 5, 16. — 6. רוּחַ, syn såsom gudomlig uppenbarelse, 1 Sam. 3, 1; Ob. 1; Jes. 1, 1 m. fl. st., får här sin närmare bestämning genom det följande קֶסֶם, som speciellt användes med af-

*Ty solen skall gå ned öfver profeterna
och dagen svartna öfver dem.*

- 7 *På skam skola siarne komma,
och blygas skola spåmännen.*

*Skyla skola de allesammans sitt skägg;
ty intet svar kommer från Gud.*

- 8 *Men jag däremot är uppfylld med kraft: med
Jahves Ande,
och af rättsmedvetande och frimodighet,*

*till att förkunna Jakob dess affall
och Israel dess öfverträdelse.*

- 9 *Hören då detta, I höfvidsmän i Jakobs hus och
domare i Israels hus:*

seende på den, som genom besvärjelser eller andra vidskepliga medel söker utforska Guds vilja; Dt. 18, 10, 14; Jos. 13, 22; 1 Sam. 6, 2; 28, 8 m. fl. st. — כֶּן fattas bäst negativt; jfr Job 11, 15; 19, 26; så t. ex. Kleinert 58; Orelli 304; Wellhausen 23; icke = för skull; så t. ex. Umbreit IV, 225; Rosenius 39. — I st. för יְהוָה שָׁכָן må man för parallelismens skull (Kleinert 58; Orelli 304) med Ryssel 64 o. a. läsa יְהוָה שָׁכָן, subst.; jfr Jes. 8, 22; Ps. 82, 5. — "Ty solen" etc.; } här såsom t. ex. Ps. 60, 13 = ty. — 7. Att hölja skägget — ett tecken till djup sorg, jfr Lev. 13, 45, och grämselse, jfr Jer. 14, 4; Hez. 24, 17, 22; Esth. 6, 12. De våga icke mer tala. — בְּעֵנֶיהָ, st. constr., jfr Ryssel 66 f. Wellhausen 24: "Kein Gottesbescheid ist vorhanden". — 8. Hvarför יְהוָה אֱתֵרֶוֹחַ skulle strykas — så Wellhausen 138 — är icke att inse; det försvarar mycket väl sin plats såsom apposition till כֶּן; jfr Hitzig 195. I Jahves Ande är kraft; jfr Jes. 31, 3; annorlunda med dem, som tala nr sin egen ande; jfr Jerem. 5, 13. — "Rättsmedvetande"; jfr Caspari 132: "Gericht des menschlichen Richters, Gerechtigkeit — Gerechtigkeitssinn". — "Frimodighet"; jfr Hitzig 195: "von moralischem Muthe und männlicher Energie"; i motsats mot lögnprofeternas fega undfallande för de mäktige; jfr kap. 2, 11; Jerem. 1, 18.

*I som vämjens vid rätten
och förvänder allt som rättfärdigt är,*

10 *i det I byggen Zion med blodskulder
och Jerusalem med skurkstreck!*

11 *Dess höfvidsmän — för mutor fälla de domsutslag;
dess präster — för betalning lämna de undervisning,
och dess profeter — för penningar förutsäga de
hvad ske skall.*

Dock är det på Jahve de stödja sig, i det de säga:

“Är icke Jahve midt ibland oss?

Ej kan öfver oss komma något ondt.”

12 *Så skall då för eder skull
Zion plöjas till ett åkerfält
och Jerusalem varda till en ruinhop
och tempelberget till en skogshöjd.*

9. שָׁמַע visat tillbaka till v. 1; ett förnyadt sammanfattande vittnesbörd om profetens rättsmedvetande och frimodighet. — 10. Jfr Amos 5, 11; Jerem. 22, 13; Hez. 22, 27. Wellhausen 138 läser בָּנֵי, onödigt, då בָּנָה kan fattas kollektivt; jfr Ryssel 68. — 11. Af själfviska grnndsatser behärskas de ledande stånden. Af de mäktige kränkes den fattiges rätt; jfr Ps. 15, 5; Hez. 22, 12. Med afseende på prästernas lagstridiga handlingssätt jfr Lev. 10, 11; Dt. 17, 11; 33, 10; Hagg. 2, 11 f.; Mal. 2, 6 f.; och med afseende på profeternas jfr Num. 22, 6. — Deras trotsande på Jahve har sin motsvarighet t. ex. Jerem. 7, 4 f.; 5, 12. — 12. לִבָּן hänvisar till det föregående, särskildt v. 11. — עֵינַי, aram. pl. för עֵינַי — såsom det eiteras Jerem. 26, 18. — Då בְּמוֹתֵי i den egentliga betydelsen af höjder är den vanliga pl. formen, låter det tänka sig, att בְּמוֹתֵי står i stället för sing.; så Ryssel 69, LXX: ἄλτος ὄρμος, hvarför Wellhausens, 138, korrektur: בְּמוֹת är onödig. — Att fatta Zion här = “der Platz, wo jetzt Zion steht” och Jerusalem = “die Häussermasse der Stadt” — så Caspari 137; jfr Keil 330 — kan knappast vara berättigadt. Riktigare torde vara att fatta Zion och Jerusalem synonyma, hvarigenom templets öde framträder med större kraft.

Med helig energi vänder sig profeten åter mot dem, som i folket intogo den främsta platsen, och särskildt dem, som hade att afdöma rättstvister. Dessa borde både teoretiskt känna och praktiskt förverkliga rättfärdighetens lag, men i en mot det goda fientlig viljeriktning missbrukade de sin maktställning på ett så groft sätt, att profeten framställer dem under bilden af människoätare. Därför måste domen ovillkorligen komma. V. 1—4.

Från de mäktiga i folket öfvergår profeten liksom kap. 2, 6 till de falska profeterna och vänder sin domsförkunnelse mot dem, såsom de där gifva det andliga stödet åt de förra att i säkert trots fortgå på sin onda väg; jfr kap. 2, 11; Jes. 3, 12; 9, 15. Ledda af själfviska syften, uttala de sina profetior. Deras fördel blir alltså bestämningsgrunden för hvad som är öfverensstämmande eller icke med Jahves vilja. Medvetandet om det objektivt rätta blir därigenom fördunkladt och folket fördt på villovägar. Därför måste domen komma, då de skola stå där rädlösa. V. 5—7.

I motsats mot deras rådvillhet och karaktärslöshet framträder nu Mika såsom en Jahves sanne profet. Den kraft, som uppfyller honom, leder sitt ursprung från Jahves Ande. Därför kan han icke i sitt talande och handlande låta sig bestämmas af egen fördel. Genom Jahves Ande blir Jahves vilja, den objektiva rätten, den obetingade lagen för honom. Och denna tvekar han icke ett ögonblick af feg undfallenhet för de mäktiga att göra gällande. Med frimodighet låter han ljuset från den objektiva rätten falla på tillståndet i Jakob och uttalar så med ord, inför hvilka hvarje motsägelse måste tystna, domen öfver Jerusalem med konungaborgen och centralhelgedomen. V. 8—12.

Zion i eg. mening är för öfrigt enligt nu härskande uppfattning den sydliga delen af östra kullen, på hvilken ju templet låg. Man hade eljes väntat, att ordningen varit denna: Jerusalem, Zion, tempelberget.

2. Zion i sin högsta upphöjelse. Kap. 4—5.

(A. Första underparallelafdelningen. Kap. 4.)

a. Ett nytt frälsningstillstånd, förmedladt genom det återupprättade af Jahves lag genomträngda Israel. Kap. 4, 1—8.

1 Gen. 12, 3; *Och det skall ske vid dagarnas slut:*

18, 18; 22,

16—18;

26, 4. *Det berg, där Jahves tempel står, skall fast grundas
till bergens hufvud,
och upphöjdt varda öfver höjderna.*

2 *Och upp till det skola folken strömma;
ja, talrika hednafolk skola komma och säga:*

*“Kommen, låtom oss draga upp till Jahves berg
och till Jakobs Guds tempel,*

1. “Vid dagarnes slut”, “die Erfüllungszeit der Verhoissungen”, *Caspari* 139, den messianska tiden såsom fulländningens tid; mera ett sakligt än kronologiskt begrepp; jfr Joel 3, 1; Hos. 3, 5; Hez. 38, 16. — Tempelberget står här uttrycksfullt i motsats till hvad som därom förut är sagdt. — Icke “auf dem Haupte der Berge”, *Keil* 331; *Rosenius* 44, så att dessa liksom utgjorde dess underlag; jfr *Hengstenberg* I, 509; man hade då väntat *לְעַלְיוֹתָם*, Dom. 16, 26; *וְעַל* här predikativt, såsom 1 Krön. 12, 18; Ps. 35, 2. Tempelberget kallas bergens hufvud, emedan det, upphöjdt öfver allt högt i världen, skall framträda som utvecklingens bärare. Detta skall ske genom en därifrån — från Zion — utgående lag, i hvilken Jahve uppenbarar sin trofasthet. Lag = den lag som konstituerar Guds rike; jfr *Theodoretus*, Ἐρμηνεία εἰς τὸν προφήτην Μιχαῖαν. Migne, Patres græci LXXXI. Paris 1859, 1760: ὁ εὐαγγελικὸς νόμος — ἀπὸ τῆς Ἱεροσολήμ, ὅθεν ἀπὸ τινος πηγῆς ἀρξάμενος, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διέδραμε. — Liksom flodens vatten drifves framåt, tills det finner hafvet — det kan icke annat, så drifvas folken oemotståndligt framåt — “strömma” — mot Zions berg, i hopp att där finna sin evighetsträngtan tillfredsställd. De ha sålunda förlorat förtroendet för sina egna gudar och tröttnat på sina egna vägar; jfr Jes. 47, 13; 53, 6. Israeliternas vallfärder till Jernsalem, Ex. 23, 17; Dt. 31, 10 f., stå sannolikt för profetens blick såsom förebild; *לְעַלְיוֹתָם* användes just om

*att han må undervisa oss uti sina vägar
och vi må vandra på hans stigar“!*

*Ty från Zion skall utgå lag
och Jahves ord från Jerusalem.*

- 3 *Och döma skall han mellan talrika folk
och straffande öfverbevisa mäktiga hednafolk långt
i fjärran.*

*Då skola de smida sina svärd till plogbillar
och sina spjut till vingårdsknivar.*

*Icke mer skola de, folk mot folk, lyfta svärd,
ej häller vidare öfva sig till krig,*

högtidsresorna till Zions berg; jfr Ps. 122, 4. — 3. Såsom subj. till שפט fattas enklast Jahve, men därmed uteslutes icke det föregående תורה, då det är genom den nya riksordningen, som han framträder såsom dömande. — בין; folken skola sålunda icke taga uppkomna tvister i egen hand och afgöra dem, hvaraf ofrid måste följa. Här är icke fråga om att döma "mellan de till många folk hörande individerna", afgörande "hvilka som äro sanningens eller lögnens, tillhöra ljusets eller mörkrets rike"; så Rosenius 45; parallelsatsen utgör icke skäl därför, då den innehåller en fortskridande tanke. — יכר = nedtrampa, vara stark — jfr כח —, hif. = ἐλέγχειν, straffande öfverbevisa; jfr Keil 333: "das den Streit sehlich-tende, beilegende Wirken". Här säges alltså, att folken själfva skola blifva föremål för Jahves tukande inflytande genom hans rikslag. Den tränger in i dem i syfte att göra sitt innehåll gällande, och det icke blott hos ett och annat folk, utan folken långt i fjärran, till jordens ända = alla folk. — "Då skola de" etc.; resultatet af att Jahve träder fram dömande mellan folken och låter sin lag göra sig gällande uti dem; † återgifves därför bäst med "då"; jfr Gen. 3, 5. Det skall varda ett fridens rike, hvar-till den salomoniska tiden är en förebild; jfr 1 Kon. 5, 5; 2 Kon. 18, 31; Hos. 2, 14; Joel 1, 7; Jes. 36, 16; Sak. 3, 10. — 4. Hvarför איש skall begränsas till Israel — så t. ex. Hengstenberg I, 517; Keil 333; Orelli 297; jfr Wellhausen 140 — är icke att inse, då enligt sammanhanget "folken" är

4 Lev. 26, 6. *utan de skola sitta hvar och en under sitt vinträd
och under sitt fikonsträd i ostörd ro;*

ty härskarornas Jahves mun har talat.

5 *Ty folken, de vandra [väl] alla hvar och ett i
sin guds namn;
men vi vandra i Jahves, vår Guds, namn alltid och
evinnerligen.*

6 Dt. 30, 1. *“På den dagen” — det är Jahves ord — “vill jag
församla det haltande,*

subj.; det säges om hvar och en enskild uti dem; jfr t. ex. *Caspari* 147; *Hilzig* 197. — “I ostörd ro”; eg. “utan att någon injagar fruktan”; jfr Lev. 26, 6. — Genom den första כִּי-satsen angifver profeten den *objektiva* grundvalen, hvarpå vissheten om denna härliga framtid hvilat; jfr Ps. 24, 8, 10; Hab. 2, 14. — 5. Den andra כִּי-satsen — parallel med den första — angifver den *subjektiva* förutsättningen: Israels förhållande till Jahve. *Caspari* 144 anmärker, att det vore “unprophetisch und speciell unmichäanisch” att låta frälsningstillståndet hvila på “die Bundestreue Israels statt auf Gottes Gnade und Treue”. Men här är ju icke fråga om “statt” utan “und”; jfr Mika 5, 6 f. Israel är det folk, som Herren vid Sinai vigte till sitt egendomsfolk att prästerligt förmedla frälsningen till de öfriga folken; Ex. 19, 5—6. נִלְכָּךְ kan hvarken innebära en uppmaning — i sådant fall hade man väntat נִלְכָּךְ, Jes. 2, 5 — jfr *Caspari* 144 — eller ett viljebeslut; så t. ex. *Orelli* 306; här sättes helt enkelt faktum mot faktum; jfr *Wellhausen* 140. } därför = men. — Att vandra i Jahves namn är att låta sig bestämmas och genomträngas af honom, vandra i hans kraft; jfr 1 Sam. 17, 45; Sak. 10, 12. Då han är hvad han heter: den evigt lefvande, sig likblifvande, starke Guden — jfr Ex. 3, 14 — följer däraf, att den, som vandrar i hans namn, vandrar “alltid och evinnerligen” d. v. s. aldrig går under; jfr Ordspr. 18, 10. Så kan profeten redan nu säga i kvarlevans namn; jfr *Reuss* 334. I motsats däremot säges om hednafolken blott, att de vandra i sin guds namn. Då nu deras gudar äro förgängliga, ja, ett intet — jfr Jes. 45, 16 f. — följer däraf hedningarnes vanmakt gentemot Israel; ty “jedes Volkes Loos entspricht dem Wesen seines Gottes”; *Hengstenberg* I, 518.

och det förskingrade vill jag sammanföra
och det, som jag svårligen plågat.

7 Ex. 1, 7, Och jag skall göra det haltande till en kvarlefva
12; Dt. och det långt bortdrifna till ett mäktigt folk."
30, 1.

Då skall Jahve vara konung öfver dem på Zions
berg från nu och till evig tid.

6. "På den dagen", icke = "då det nyss skildrade fridstillståndet skall hafva inträdt", *Rosenius* 47 — detta är tvärtom en följd af det Israels återupplagande, hvarom i det följande talas, utan tillbakavisande på v. 1: "vid dagarnas slut". V. 6—8 utgör en kommentar till hvad där är sagdt om tempelbergets upphöjande; jfr *Caspari* 151: "die Bewegung in V. 1—8 ist eine aus einem späteren Stadium (V. 1—5) in ein früheres (V. 6—8)". — "Det haltande" — fem. sing. är att fatta kollektivt —, en bild af vanmakt; jfr Gen. 32, 25, 32; Ps. 35, 15; 38, 18; Zef. 3, 19. — 7. "Det långt bortdrifna"; jfr Amos 5, 27; *Wellhausen* 141 läser ׀ för ׀; df. = "das Kranke". — Jahve skall taga sig an kvarlefvan af sitt folk och såsom dess konung göra det starkt. Det är liksom "eine neue herrliche Offenbarung seiner Herrschaft, gleichsam eine neue Thronbesteigung", *Hengstenberg* I, 520; jfr Ps. 93, 1. Och hvad det innebär är förut sagdt. — "Från nu" = det ideala närvarande —

8. Då profeten nyss liknat Israel vid en förskingrad hjord, förklaras däraf bilden af "herdetorn"; jfr *Reuss* 335. Såsom apposition därtill träder עַל־וְ, då בְּדַצִּי׃ icke med *Kleinert* 67 bör fattas såsom subj. till det följande verbet — det skäl, som ansetts ligga i den genom הָאֵלֶּה och בָּהֶן uppkommande tautologien, kan icke vara bindande. Om man icke med *Ryssel* 77 vill förklara det förstnämnda verbet för en glossa såsom hörande till det senare språkbruket — jfr dock t. ex. Jes. 21, 12 —, får det dubbla uttryckssättet väl sin förklaring genom talets högtidliga karaktär; jfr *Orelli* 306. *Hävernicks* (jfr *Hengstenberg* I, 532) anmärker: "Das unbestimmte Subject hat eine besondere ἐνέργεια. Durch Verschweigung des bestimmten Begriffes bleibt als dem Leser gleichsam überlassen alles Mögliche (hier den Inbegriff aller Herrlichkeit) dabei zu denken, wofür den Schriftsteller fast keine Worte hat". — עַל־וְ utgjorde sydöstra delen af tempelberget, som på tre sidor var så godt som otillgänglig och därför synnerligen lämplig till befästning. Redan David förefann där en מְלִיחָה, 2 Sam. 5, 9, dit man, då fara hotade, dref hjorden och själf räddade sig.

8 Och du herdetorn, Zionsdotterns kulle, till dig skall
det komma,
ja, det skall komma, det forna herraväldet,
det konungadöme, som tillhör Jerusalems dotter.

Om Jotam omtalas, 2 Krön. 27, 3, att han byggde mycket på Ofelsmuren; jfr hvad som i detta afscende säges om Manasse, 2 Krön. 33, 14, samt Neh. 3, 27. Nu fanns enligt Jes. 32, 14 bredvid Davidsborgen — på Zion, såsom den östliga kullen — en befästning, som kallades Ofel; och i Neh. 3, 25 talas om ett högt torn, skjutande ut från konungshuset. Dessa böra väl då vara väsentligen identiska; åtminstone så, att detta torn utgjorde en del af Ofelbefästningen. Genom sin plats och sin höjd behärskade detta torn hela Jernsalem och symboliserade därför tämligen otvetydigt det davidiska konungahusets herravälde. Sedan Mika i det närmast föregående framhållit, att Jahve tagit sig an sitt folk såsom dess konung till evig tid, sluter sig därtill helt naturligt den tanken, att han skulle utföra sin konungsliga makt genom det davidiska huset; jfr 2 Sam. 7; 23, 5; Amos 9, 11 m. fl. st.; jfr *Hengstenberg* I, 527. Om nu ock herdetornet bör fattas = nämnda Ofelstorn, uteslutes dock icke en hänsyftning på det Gen. 35, 21 nämnda herdetornet, som låg på vägen mellan Bethel och Betlehem (Efrat). I det följande liknar Mika Zion vid en barnaföderska, en bild, hvartill Rakels födslovända och död på Jakobs resa från Bethel till Efrat — ”på andra sidan herdetornet” — helt naturligt gifver anledning. Erinringen därom förklarar då ock, hvarför kap. 5, 1 Betlehem nämnes med tillägget Efrata, jfr Gen. 35, 16. Det är icke håller osannolikt, att det herdetorn, som nämnes Gen. 35, 21, just legat på Ofel. Af 1 Sam. 10, 2 framgår, att Rakels graf måste vara belägen norr om Jernsalem. Då det nu heter, att Jakob, sedan han begravt Rakel, ”bröt upp och slog upp sitt tält på andra sidan om Migdal-Eder“, är det mycket sannolikt, att detta torn varit Ofelstornet; jfr *Hitzig* 200; *Kleinert* 68. — ”Det forna herraväldet“ etc. såsom på Davids tid. Detta tillkommer — — Israel i egenskap af dess konungsliga ställning bland folken. Ex. 19, 5—6. — I v. 4 b—8 utvecklas alltså närmare, huru den v. 1—4 skildrade härliga framtiden skall kunna blifva en verklighet. Den hvilar på förutsättningen af en kvarleva i Israel, Jahves återupprättande af folket och Davids hus, samt Israels lösande af sin uppgift i folkvärlden.

Profetian v. 1—4 med utelämnande af v. 4 återfinnes nästan ord för ord Jes. 2, 2—4. Hvilkendera det är, som citerar den andre, eller om båda

I skarp motsättning mot den allvarliga domsutsagan, kap. 3, 12, ser profeten vid dagarnas slut Zion återupp-

citera en äldre profet, därom äro moningarne delade, att icke tala därom, att både dess josaianska och mikajanska ursprung förnekas.

Det sista har *Stade* gjort, *Zeitschr. f. die alt. Wissenschaft* 1881, 165 f., och i anslutning därtill säger *Wellhausen* 139, att "das Zukunftsideal des Jesaias ist fundamental verschieden", då med dennes messianska åskådning det icke skulle öfverensstämma, att hedningarne frivilligt skulle söka Jakobs Gud; jfr *Wellhausen*, *Prolegomena Zur Gesch. Israel*³, Berlin 1886, 433 f. Men hvad annat säges t. ex. Jes. 11, 12; 18, 7; 19, 19? jfr *Ryssel* 248 f., särskildt 251—255.

Att både Jesaia och Mika skulle citera en äldre profet har antagits af t. ex. *Nöldeke* i *Schenkels Bibel-Lexikon* IV Leipzig 1872, 213; *Reuss* 216 m. fl.; äfven *Orelli*, Jesaia i *Strack u. Zücklers Kurzg. Komm. Nördlingen* 1887, 16 håller före, att svårigheterna enklast lösas genom detta antagande. Att denne skulle vara Joel — så t. ex. *Hitzig* 197 f. — är icke sannolikt, då hans messianska profetia kap. 4 utesluter hednafolkens delaktighet i frälsningen; jfr *Ryssel* 222. Egendomligt vore ock, såsom *Caspari* 449 anmärker, att författaren till en profetia af sådant innehåll som ifrågavarande, icke skulle varit namngifven, då han måste ha lefvat på en tid, då profeterna börjat uppteckna sina profetior.

Mika måste sålunda citera Jesaia — så t. ex. *Orelli*, *Die Alt. Weissagung*, Wien 1882, 342 — eller tvärtom, för så vidt man icke får antaga, att Jesaia citerar sig själf — så t. ex. *Kleinert* 66 — eller att utsagan hos Jesaia är en glossa, som, först skrifven i kanten, sedan inkommit i texten — så t. ex. *Bleek*, *Einleitung*, 4 Aufl. 347; *W. R. Smith* 225; *Ryssel* 223.

Det skäl, som anförts för det sistnämnda antagandet, att "the words have little connexion with the context in Isaiah" (*Smith*), är icke hållbart. Hos Jesaia är visserligen sammanhanget mera konstmessigt byggt, men ett sådant föreligger dock, då det synbarligen är profetens syfte att i ljuset af den härliga framtidsprofetian betrakta det närvarande tillståndet.

Jämför man utsagorna sådana de föreligga hos de båda profeterna, framgår det synbarligen, att Mikas text är den ursprungliga. Detta är ock tämligen allmänt erkändt; jfr *Caspari* 449; *Ryssel* 218 f. Att v. 4 hos Mika icke från början skulle höra till texten — så *Orelli* 297 —, är icke att inse; jfr *Ryssel* 219, och lika litet att tanken v. 5 icke skulle stå i sammanhang med det v. 1 f. sagda — så *Orelli* därs.; jfr ofvan. Måste sålunda Mikas

rättadt, välsignadt och lösande sin uppgift i folkvärlden. Ett rättfärdighets- och fridstillstånd skall inträda på jorden genom det inflytande, som Herren därifrån låter utgå. V. 1—4 a.

Intet skall kunna hindra detta att blifva en verklighet. Herrens trofasthet är borgen därför. Och må vara, att hednafolken nu tjäna sina falska gudar, 5 a; må vara — såsom profeten förut framhållit — att äfven Israel såsom folk är affälligt, en kvarlefva finnes dock, som för beständigt vandrar i sin Guds namn. Och däruti ligger hopp för framtiden. Herren skall taga sig an sitt folk och härska genom det davidiska huset. Hans vilja skall bli dess konungsliga lag. Då måste det herravälde, som på Davids tid Zion ägde öfver de kringboende folken, åter blifva en verklighet i en högre mening. Profeten tviflar icke på den objektiva betingelsen: Jahves trofasthet, icke håller på den subjektiva: att Israel engång skall, såsom det redan nu gör i kvarlefvän, intaga den rätta ställningen till Jahve. Så kan han då med visshet tala om ett rättfärdighets- och fridstillstånd på jorden vid dagarnas slut. V. 4 b—8.

text erkänns som den ursprungliga, är det sannolikast, att Jesaia citerat honom. Då nu Jes. 2—4 hör till Jotams eller åtminstone början af Ahas' tid, följer däraf, att Mika åtminstone *uttalat* — om också icke nedskrifvit — denna profetia under Jotam. I sådant fall skulde Jesaia då anförä den "ur minnet", så t. ex. *von Hofmann*, Weissagung u. Erfüllung I, 216. Att af sammanhanget mellan 3, 12 och 4, 1 f. sluta till, att profetian 4, 1—4 måste vara uttalad samtidigt med 3, 12, alltså på Hiskias tid, — så t. ex. *Ryssel* 221 — kan icke vara riktigt; jämförelsen med situationen Jerem. 26 leder snarare till ett motsatt antagande: att 3, 12 och 4, 1—4 icke blifvit uttalade samtidigt; jfr följ. s. 62 f. Och måste man medgifva, att Mika uttalat 4, 1—4 före Hiskias tid, är det icke osannolikt, att han äfven nedskrifvit denna profetia omedelbart efter dess uttalande. Vi kunna svärigen tro, att, då en profet mot slutet af sin verksamhet kände sig uppfordrad att sammanfatta det väsentliga af sina profetior, han vid denna sammanfattning blott hade att lita till sitt minne. Är sålunda Mikas text den ursprungliga och åtminstone uttalad före Jes. 2—4, föreligger i denna profetia ett vittnesbörd om riktigheten af öfverskriften i kap. 1, 1 i fråga om Jotams tid,

b. Vägen till detta frälsningstillstånd: Israel i inre ångest och yttre trångmål. Kap. 4, 9—14.

9 *Nu, hvi upphäfver du jämmerskri?
Finnes då icke en konung uti dig?*

*Eller har din rådgifvare förgåtts —?
Vända har ju gripit dig som en barnaföderska. —*

10 Gen. 10, *Vändas och gif från dig, du dotter Zion,*
8—12. *såsom en barnaföderska!*

*Ty nu måste du draga ut ur staden
och lägga dig på öppna fältet,
ja vandra ända till Babel.*

*Där skall du varda befriad;
där skall Jahve förlösa dig ur dina fienders hand.*

9. עתָּה af עַתָּה = den bestämda tiden; df. = "nu" i motsats mot både föregående, Hos. 2. 11 och efterföljande tid, Jes. 9, 6, därvid ofta betecknande en slutsats ur föregående omständigheter = "då nu så är", 1 Sam. 27, 1; så här. Då nu så är, att Davids hus skall varda upprättadt o. s. v., hvarför upphäfver du jämmerskri? — Profetens fråga efter en konung är föranledd af sammanhanget med det närmast föregående. Vid konungadömet voro för Israel härliga löften bundna; jfr Hos. 13, 9—11; Sak. 4. — 10. Profeten uppmanar Zion att gå in i födslovåndan; men han betraktar icke denna såsom målet, utan såsom vägen till målet. Detta är, att något skall framfödas. Tanken är alltså denna: låt födslovåndan skrida framåt, så att du kan föda fram något nytt. Här är sålunda icke fråga om "barn, som det förut haft i sitt inre", men nu nödgas se "gå ut i landsflykt"; så *Rosenius* 53; *Hitzig* 201; jfr däremot t. ex. *Keil* 338; icke håller om rådgifvare, hvilka skulle hjälpa, då nu nöden stod för dörren — så *Kleinert* 69, liksom *Mika* talade ironiskt; icke håller blott allmänt om det förut nämnda härlighetstillståndet; så *Orelli* 306. Hvad det i födslovåndan införda Zion skall framföda, säger profeten själf kap. 5, 2. Den עֲלֵינוּ, som där omtalas, är just Zion. Och det barn Zion framföder är Messias. Profeten utvecklar emellertid först på ett synnerligen åskådligt sätt den bild han använt, huru

13. Såsom redan Amos och Hosea gentemot Israel, så måste nu han gentemot Juda uttala en *ovillkorlig* domsförkunnelse. Att i denna låg den mest energiska maning till sinnesändring säger sig själf. Dess ovillkorlighet utesluter icke håller, att Mika i det längsta fasthöll hoppet därom. Huru arbetade icke hans äldre samtida Jesaja i det syftet, ehuru han redan vid sin invigning till profet af Herrens egen mun hört, att han icke skulle lyckas. Jes. 6, 10—13. Så förvisso äfven Mika. Och männe icke Hiskias reformation kunnat gifva näring åt detta hopp? Kunde icke i den ligga en begynnelse till ett verkligt helgande af folket? Och skulle icke redan på grund af denna begynnelse Herren kunna ställa sig på sitt folks sida gentemot de anstormande fienderna? Visst är, att enligt Jerem. 26, 19 domshotelsen Mika 3, 12 afvärjdes, därigenom att Hiskia och hans folk "fruktade Herren och bad om nåd". Att Herren äfven i följd af en blott half bättring kan tillsvidare suspendera den dom han uttalat, framgår af 1 Kon. 21, 29. För Mika stod det dock klart, att det endast kunde vara till en tid; fördärfvet var för djupt rotadt. — Alltså Joels profetia återljuder här hos Mika i följd af den begynnande bättringen under Hiskia. Men detta innebär icke ett upphäfvande af den uttalade ovillkorliga domsförkunnelsen; blott dess framskjutande. V. 14 återupptager därför med eftertryck densamma. — Enligt denna uppfattning skulle sålunda v. 11—13 närmast ha sin uppfyllelse i Assurs angrepp på Jerusalem under Sanherib och nederlag utanför dess portar. De hånande ord, som här läggas i fiendernas mun, kunna med skäl sägas vara ett återljud af Rabsakes och Sanheribs ord i Jes. 36, 17 f.; 37, 10 f.; jfr Jes. 10, 13 f. Den omständigheten, att enligt Jes. 31, 8; 37, 36 det är omedelbart genom Herren, här däremot genom Zion såsom medel Sanheribs här blir slagen, utgör icke något skäl häremot. Mika ansluter sig helt enkelt till Joels profetia under samma förutsättning och gifver därför räddningen en form och en omfattning, som kan uti sig innesluta allt likartadt ända till dess fulländning; ty att detta profetiska uttalande öppnar ett vidsträckt perspektiv, under förutsättning af Israels helgande åt Herren, säger sig själf; jfr *Kleinert* 70. Med fasthållande af den af profeten använda bilden om en födslovända kan Mika v. 11—13 säges skildra den första häftiga födslosmärtan, som går tillbaka och lämnar rum för en tid af lugn och ro, för att sedan komma åter med så mycket större kraft. V. 14 angifver sålunda födslovändans höjdpunkt: Jerusalems belägring och intagande samt konungadömet förnedring. Sam-

- 13 att han sammanfört dem som kärftar till logen. —
 "Stå upp och tröska, du dotter Zion!

Ty ditt horn skall jag göra till järn,
 och dina klöfvar skall jag göra till koppar."

Så skall du sönderkrossa många folk
 och helga deras byte åt Jahve
 och deras rikedom åt all världens Herre.

- 14 Men nu träng dig tillhoppa, du sammanträngda
 dotter!
 En belägringsvall har man upprest mot oss;
 med stafven slår man Israels domare på kindbenet.

manhanget är alltså detta: äfven om Zion skall räddas ur den närmast hotande domen, skall det dock icke till sist undgå den. Mika har sett för djupt in i folkets religiöst-sedliga bortkommenhet för att kunna vänta annat.
 13. — וְהָרַחֲמֵנִי, icke första pers.; så t. ex. Hengstenberg I, 546; Caspari 196; Keil 343; ntan 2 sing. fem.; så t. ex. Ewald 338; Orelli 307; Wellhausen 25; jfr Gesenius Gramm²⁴ § 44 A. 4.

Det mikajanska ursprunget af stycket 4, (8) 9—14 har blifvit bestridt antingen helt och hållet — så Stade i Zeitschr. f. Alt. Wiss. 1881, 167 f.; jfr t. ex. Cornill, Einleitung in das Alte Testament, Freiburg i B. 1891, 182 f. — eller med afseende på v. 10: וְבִאת עֲרֵבְבֵל; så t. ex. Nöldeke 214; Nowack, Zeitschr. f. Alt. Wiss. 1884, Bemerkungen etc. 287 f.; W. R. Smith 225; König 328. Då Stades uppfattning väsentligen hvilar på sammanhanget med det anförda citatet från v. 10 — om hvilket han säger 167: "nach Babel zu streichen, wäre trivial" — må det vara tillräckligt att uppvisa, att detta uttryck, rätt fattadt, mycket väl kan tillhöra Mikas tid. Att Assur på Mikas tid var världsrikets representant är något, som icke bestrides. Själfklart bör därför ock vara, att det är Assur, som Mika tänker sig såsom den, som skall utföra den af honom förutsagda straffdomen; kap. 5, 4. Profeten talar i första hand till sin samtid. Hans ord skulle därför oemotsägligen förlora i kraft, om han hotade det affälliga Israel med ett folk, som då ännu icke på något sätt framträdtt skräckingifvande: Babel. Nu är det visserligen sant, att uti nämmandet af Nimrods land = Babel bredvid Assur, kap. 5, 4, en antydning kan ligga, att

Den frälsningsförkunnelse profeten uttalat var ägnad att gifva en varaktig tröst åt alla de rättsinniga i Israel under den kommande nödens tid. Men innan han går att närmare utföra den — kap. 5 — är det af vikt för honom att värna den för missbruk af de säkra och sorglösa, såsom om närmast icke förestode nöd och dom eller såsom om frälsningen icke hörde till de yttersta tiderna efter domen. Det är liksom profeten hade svårt att vända sin blick från den härliga framtid han skådat till det bedröfliga närvarande. V. 9.

Men då detta åter står klart för honom, förkunnar han på nytt på ett sätt, som icke kan missförstås, Jerusalems intagande och folkets bortförande i fångenskap. Först där-
efter skall den nya tiden bryta in. V. 10.

Mika — liksom möjligen Jesaia; jfr Jes. 39, 6—7 — i Babel såg den makt, som skulle efterträda Assur, såsom världsrikets representant; det är ock sant, att Babel af ålderns dagar, — jfr Gen. 11 — stått såsom en allmän typ för det mot gudsriket fientliga världsriket; men det motsäger icke det ofvan sagda. För att förstås af sin samtid, måste Mika utpeka Assur såsom domens fullbordare; jfr *Caspari* 158 f. Men hvarför nämnes då här Babel? Så kan man fråga äfven med hänsyn till Mikas äldre samtida Jesaia; han hotar kap. 22, 18 Sebna med förvisning dit; jfr kap. 11, 11; 36, 17. Svaret ligger i följande tvänne omständigheter: 1. Babel var på Mikas tid ett lydrike under Assur sedan 745, då Tiglat Pileasar eröfrade det; jfr *Schrader*, *Die Keilinschriften und das alte Testament*², Giessen 1883 231 f.; 249, 259; *Reuss* 336; 2. Med anledning af ett upprorsförsök hade Tiglat Pileasars efterträdare Sargon öfverflyttat en stor mängd babylonier till Syrien — jfr *Schrader* 276 f. 403 — och sedan syrier och medlemmar af de 10 stammarnes rike till Babel. Det låg sålunda nära till hands för Mika att för judarne utpeka Babel såsom platsen för deras landsflykt, och det var för dem begripligt, så mycket mer som det låg Juda närmare än Ninive; jfr *Hitzig* 201; *Reuss* 336. Man har sålunda ingen anledning att med *Caspari* fatta Babel här såsom representant för det assyriska världsriket, icke håller såsom den, som skall fullborda domen; jfr *Ryssel* 224 f. *Wellhausens* 141 m. fl:s antagande af ett vaticinium post eventum, om man icke stryker denna utsaga om bortförandet till Babel, kan alltså icke anses hållbart. Att hela stycket för öfrigt passar i sammanhanget, framgår af det ofvan sagda.

Må vara att Israel före sitt bortförande ännu engång skall få triumfera öfver sina fiender — såsom Jesaja förutsagt — på grund af att hos folket en ansats gjorts till ett helgande åt Herren. V. 11—13. Men för Mikas blick står det klart, att denna reformation icke går till grunden. Den af honom förutsagda domen kan väl framskjutas, men den kommer förvisso i sin tid. Israel måste in i domens födslovånda. V. 14.

(B. Andra parallelunderafdelningen. Kap. 5.)

a. Zion, såsom folket bland folken, vilsignande och härskande i kraft af den ur dess midt framträdande gudomlige fridsfursten. Kap. 5, 1—8.

- 1 *"Men du, Betlehem Ephrata, [fruktbarhetens brödhus] du, som bland Juda stamstäder ringa är, från dig skall mig framgå den, som en härskare i Israel vara skall, och hvars utgång är från uråldern, från urtidens dagar."*

1. "Men du" etc., en hänsyftning på 4, 8: "an die Weissagung von der künftigen מושל reihet sich hier eine solche von dereinstigen מושל", *Hitzig* 205; jfr *Wellhausen* 142, men dock äfven i bestämd motsats till 4, 14. — אפרתה — eg. אפרת, Gen. 35, 19, där תר är lokalsuffix, uttryckande riktningen — en förlängd högtidligare form, såsom Ruth 4, 11; af פרה = vara fruktsam, df. fruktbarhet, fruktfält, samma tanke som i בית לחם = brödhus. Enligt Mikas sed att i namn inlägga en symbolisk betydelse — jfr *Hengstenberg* I, 554 — ligger sannolikt häruti en antydning om den härliga frukt, som där skall komma fram — יצא; jfr Jes. 11, 1; Jerem. 23, 5; Sak. 3, 8. Att Ephrata skulle vara tillagdt för att skilja detta Betlehem från staden med samma namn i Sebulon, Jos. 19, 15 — så t. ex. *Orelli* 307; *Reuss* 337, är icke sannolikt, då det af det följande יהודה tydligt framgår, att här är fråga om Betlehem Juda; jfr *Keil* 347. Utom i den symboliska betydelsen och den historiska hänsyftningen, jfr t. 4, 8, har det sannolika sin orsak i det särskilda eftertryck, med hvilket denna plats, såsom det davidiska husets stamort, framhållles; jfr *Caspari* 206: "Betlehem, das du auch E. heisst". — I anslutning till *Roorda*, Comm. in vaticinium Michæ 1869 utelämnas *Wellhausen* 25, 142 o. a. לחם och öfversätter: "und du,

- 2 *Därför prisgifver han dem ända till den tid en
barnaföderska har födt.
Då skola de öfriga af hans bröder återvända med
Israels söner.*

Beth Efrath — jfr LXX: Βηθλζέμ οἶκος Ἐφραθά, då Βηθλζέμ skulle vara en förklarande glossa, men utan grundad anledning; jfr *Ryssel* 243 f. — צעיר masc., hänfördt till בית, fattas enklast med *Orelli* 307 såsom en "kvalificerande apposition", hvarför *Hitzigs* 204 förslag att läsa אפרת הצעיר icke är af nöden. Öfversättningen har sin grund i det betonade ואתה ובמך. Betlehem var säte för en אלהים, 1 Sam. 20, 6, 29. I להיות ligger icke ett förnekande däraf; i sådant fall hade man väntat מותו. Matt. 2, 6 citat efer LXX. — ה, dat. eth.; han skall vara ett Guds redskap för främjandet af hans syften. *Caspari* 208 anmärker: "das ה gewährte Israel in jeder Hinsicht die Bürgerschaft dafür, dass das an sich ungläubliche geschehen würde". — "Från fordom" etc. Härmed kan icke åsyftas den ifrågavarande härskarens förtidliga existens; så t. ex. *Keil* 349; *Rosenius* 63. קדם användes 7, 20 med afseende på löftena till Abraham och Jakob och עולם Amos 9, 11 med afseende på tiden för det davidiska husets blomstring; jfr Jes. 51, 9, där båda uttrycken förekomma utan afseende på evigheten. Det är möjligt, att Mika här närmast tänker på det davidiska husets begynnelse, som ju då redan låg 300 år tillbaka i tiden. Men det davidiska huset pekar tillbaka på Jnda — Abraham — Noah — och löftet till Eva. Det är detta löfte, som arbetar sig fram genom tiderna och når sin uppfyllelse i en af Davids hus. Hans utgång är först ur kvinnans säd = mänskligheten — så ur Abrahams säd — Jnda säd — Davids hus; jfr *von Hofmann*, *Schriftbeweis* II, 1, 9; *Orelli*, *Die Alt. Weissagung*, Wien 1882, 346. — 2. Hvem יולדת är framgår af sammanhanget med det föregående. Profeten har där liknat Zion vid en barnaföderska i står vända. Visserligen har för ett ögonblick denna vända synts upphöra, men blott för att återkomma med så mycket större styrka, 4, 14, medförande konungalhusets undergång och folkets bortförande i fångenskap. Därtill har profeten omedelbart anknutit den triumferande utsagan, att ur det davidiska huset skall i sin tid framträda en härskare i Israel, som på samma gång skall vara den rikshistoriska utvecklingens åsyftade frukt. Då profeten nu säger, att Herren "för den skull" — לכן — gifvit dem — Israel kollektivt, jfr *Caspari* 225 — till pris till den tid, då barnaföderskan har födt, har han därmed otvetydigt uttryckt såsom sin mening, att födslovändan syftar till framfödandet af den v. 1 omtalade härskaren. Detta

3 Ty han skall träda fram och vara en herde i
Jahves kraft,
uti Jahves, sin Guds, namns majestät.

Och de skola sitta i ro;
ty nu skall han stor vara intill jordens ändar.

4 Ja, denne skall vara frid.

ligger i לָבֵן, på samma gång som genom tidsbestämningen עַר עַתָּא äfven är antydt — jfr *Caspari* 225; *Orelli* 308 —, att prisgifvandet skall upphöra med hans framträdande, såsom v. 2 b f. närmare utvecklar. Man jämföre den likartade tankerörelsen hos den samtida Jesaja, kap. 8—9. Assur under bilden af Eufrat stiger öfver sina bräddar och tränger in i Juda, så att detta liknas vid en drunknande man, som ännu blott kan hålla hufvudet uppe öfver vattnet, Jes. 8, 7—8. Utan bild framställles strax därefter Juda i det mest förtviflade läge, kap. 8, 21—9, 1 a, som har sin motsvarighet i Mikas framställning af Zions födslovånda; men ur detta djupa mörker bryter ljuset plöteligen fram. Immannuelsnamnet står såsom räddningsklippan gentemot det framstormande Assur, kap. 8, 8 b—10, och utvecklar sitt härliga innehåll såsom fridsfursten, upprättande Israel och grundläggande och fulländande sitt fridsrike, kap. 9, 1 b—7. Israel står här typiskt för Jesu moder, på samma sätt som רֵעֵלְמָה, Jes. 7, 14; jfr *Kleinert* 72 m. fl. En direkt profetia om Maria, Jesu moder, — så t. ex. *Hengstenberg* I, 593; *Ewald* 339; *Hitzig* 205; *Keil* 351 — föreligger alltså icke här. — "De öfriga" etc. Efraimiterna skola förena sig med Juda under Messias' spira; jfr *Reuss* 337. — 3. עֹמֵר, eg. "stå"; så t. ex. *Caspari* 233: "Das Stehen bezeichnet — seine Hirten-sorgfalt, seine wache, unermüdliche Hirtensorge" — men detta ligger i det följande רָעָה; dock äfven "stå upp, framträda"; jfr *Dan.* 8, 23; så bäst här; jfr *Reuss* 338: "et il se mettra à leur tête". — כִּי omfattar äfven 4 a och inleder så ett dubbelbevis för det förut sagda. Israel skall sitta i ro; ty folken intill världens ändar skola komma under hans inflytande — jfr 4, 1 f.; Ps. 2, 8; 72, 8 — därför att han är frid; Jes. 9, 5; 11; 2 Sam. 7, 10, 11; jfr *Reuss* 338; "il sera la paix, c'est-à-dire qu'il en sera l'auteur et le garant"; *Umbreit* IV, 232; *Orelli*, Weissagung 348 f.

4 b. Världsríkets anstormande gent emot detta fridsrike och denne fridens furste är vanmäktigt — jfr Jes. 8, 9, 10. Det måste tvärtom gå under.

*När Assur vill rycka in i vårt land
och tränga in i våra palats,*

*då ställa vi upp däremot sju herdar
och åtta folkfurstar.*

5 Gen. 10, Och dessa skola afbeta Assurs land med svärd
8—12. och Nimrods land uti dess portar.

*Ja, han skall bringa räddning från Assur,
när det vill draga in i vårt land
och tränga inom våra gränser.*

6 Dt. 32, 2. *Då skall Jakobs kvarleva midt ibland många folk
vara såsom dagg från Jahve,
såsom regnskurar på gräsmark,*

Men världsriket sammanfaller icke med hednavärlden eller folken, de många, som bo intill världens ända, sålunda icke håller med Assur själf såsom folk, då det icke längre är världsrikets representant; jfr Jes. 19, 23—25, där Egypten och Assur anföras såsom representanter för folkvärlden. — "I våra palats"; LXX: ἐν τῇν χάραν οἰκῶν, torde ha läst בארמתנו; så ock Ryssel 86; Wellhausen 25: "betritt es unser Gebiet". Jämförelsen med v. 5 בנבולנו synes tala därför; ändringen dock ej nödig. — "Sju herdar" etc.; jfr Amos 1, 3; Jes. 4, 1; Dt. 28, 25. Sjutalet, fullhetens tal; med tillägget "åtta folkfurstar" antydes då ett "mer än hvad som behöfves", Keil 354; Umbreit IV, 233; jfr Koh. 11, 2. Reuss 338 anmärker: "L'Assyrien est causé être un seul. Les nombres ne sont là que pour exprimer une portion; il n'est pas question d'une pluralité de rois qui auraient reçu l'onction". — "Nimrods land", eg. = Babel, men då en del af Assur, en typ för det himmelsstormande världsriket; jfr Gen. 10, 10 f. — "I dess portar"; icke "an seinen Gränzen" blott, där Assur då skulle samla sig till försvar — så Caspari 240; för litet sagdt. Här antydes, att gudsriket och världsriket skola så att säga byta plats, i det att det förre blir världseröfrande; jfr Hengstenberg I, 599; Keil 354. Meier, Stud. u. Krit. 1842; 1032: פְּרִירָה = "mit gezücktem Schwerdt"; onödigt.

6. I det föregående är sagdt, att Messias först välsignar sitt folk och sedan dels utsträcker sin fridsspira till världens ändar, dels skyddar sitt

*som icke bidar efter en människa
och icke väntar på stoftets barn.*

- 7 Och bland hedningarne, midt bland många folk
skall Jakobs kvarlefva vara såsom ett lejon
bland skogens djur,
såsom ett ungt lejon bland fåraljordar, hvilket
störtar fram, trampar ned och söndersliter,
utan att någon kan rädda.

- 8 Dt. 32, 27. Öfvermäktig varde så din hand öfver dem, som
tränga dig!
Ja, allu dina fiender skola utrotade vara.

folk mot världsricket och bekämpar detta. I v. 4. är dock antydtt, att det återupprättade Israel därvid har en uppgift att lösa som Messias' redskap. Det är denna tanke, som nu närmare utföres v. 6—8. Jakobs kvarlefva midt bland folken har en dubbel uppgift, dels en välsignande, dels en dömande. Båda dessa uppgifter uttrycker profeten genom talande bilder. — Daggen liksom regnet är oberoende af hvarje människa. Herren gifver den efter sin vilja, Gen. 27, 28, och den går sålunda hans ärenden, Jes. 55, 10. På samma gång är den en bild af välsignelse; jfr Dt. 31, 2; Ps. 72, 6; 110, 3; 133, 3; Hos. 14, 6. Så skall Israel bero endast af Jahve (Messias) — jfr *Caspari* 249 — och uträtta hans vilja; själf välsignadt blifva en välsignelse bland folken; jfr *Umbreit* 234; *Keil* 355; *Orelli*, Weissagung 350. Att i bilden äfven det plötsliga, oförmodade är uttryckt motsäger icke detta — mot *Hitzig* 207; *Reuss* 338. — De många folken liknas vid gräs, som utan dag och regn måste förvissna; jfr Jes. 40, 6. אֲשֶׁר är att hänföra icke till det närmast föregående עֵשָׂב, utan till מַלְאָכָיו och רִבְכִּים — jfr אֲשֶׁר v. 7 —; predikatets singularform förklaras af det subj., som egentligen döljer sig i de använda bilderna: שְׂאֵרִית יַעֲקֹב. — 7. En ny bild med nytt innehåll: Israel blir oemotståndligt världsöfvervinnande. De hednafolk, som icke vilja öppna sig för välsignelsen genom gudsfolket, måste gå under. Omöjligen kunna de båda bilderna säga ungefär detsamma — så t. ex. *Hitzig* 206; jfr däremot t. ex. *Keil* 355. — 8. Den upphöjda handen är ett tecken till öfvermakt; jfr Ex. 13, 9; Num. 33, 3. — תִּרָם uttrycker en energisk önskan — så t. ex. *Hitzig* 207; *Keil* 256; icke blott "überzeugte Hoffnung", *Wellhausen* 143 —, hvar till "ja, alla" etc. ansluter sig bekräftande.

Sedan profeten 4: 9—14 värvat om sin frälsningsförkunnelse genom att framhålla, att gudsfolket ovillkorligen måste drabbas af den förutsagda domen, öfvergår han till ett närmare utförande af densamma. Så hastig öfvergången är äfven här, föreligger dock ett inre sammanhang. Han afbröt sin frälsningsförkunnelse med att framhålla att det konungavälde, som tillkom Jerusaleml, skulle åter tillfalla det davidiska huset, 4, 8. Han fortsätter nu genom att framhålla den davidiska ättling, genom hvilken gudsfolket skall återupprättas för att förmedla frälsningstillståndet i folkvärlden. — Han hade framställt domen under bilden af en födslovånda. Han fullföljer denna tanke, då han betygar, att i sin tid ur det i födslovånda varande gudsfolket skall framgå den davidiska härskaren och med honom ett nytt Israel. Från det davidiska huset (Betlehem) skall han utgå, på hvilken hela den rikshistoriska utvecklingen sedan urminnes tid syftat. I Jahves kraft och såsom hans representant skall han framträda som härskare i ett samlat Israel och såsom herde vårdande och beskyddande detsamma. Men icke blott öfver Israel skall han utsträcka sin härskarespira, utan öfver hela jorden. Såsom resultat af hans herravälde skall ett allmänt fridstillstånd framträda. V. 1—4 a.

Världsrikets representant skall icke, trots allt sitt motstånd, förmå att hindra det inflytande, som från fridsfursten genom hans folk utgår i folkvärlden. V. 4 b.—5.

Tvärtom skall Jakobs kvarleva midt bland folken vara *dels* såsom en befruktande dagg, som gör, att hednawärlden börjar att blomstra, då den får sin längtan tillfredsställd, *dels* såsom ett världsöfvervinnande lejon, hvars makt ingen kan motså. Hvarje folk, som icke öppnar sig för dess välsignande inflytelse, måste gå under. V. 6—8.

b. Förutsättningen för Israels lösande af sin uppgift. Domens betydelse af reningsmedel. Kap. 5, 9—14.

9 *Ty det skall ske den dagen — så är Jahves ord —,*

*att jag skall utrota dina hästar ifrån dig
och förstöra dina stridsvagnar.*

10 *Jag skall ödelägga ditt lands städer
och rasera alla dina befästningar.*

11 *Jag skall rycka ur dina händer dina trollkonster,
och teckentydare skola icke mer finnas hos dig.*

9. För att Israel skall kunna lösa sin dubbla uppgift, förutsättes, att det själfv helt är helgadt åt Herren. Det, som antydde 6 b med afseende på det obetingade beroendet af Herren, utföres nu närmare; df. ך = ty — jfr den motsatta tankerörelsen Jes. 2, 6—8 och 9—22. Det gäller ett bortskaffande af sådant, som nu framkallar domen, kap. 1—3; 7, 13; jfr t. ex. *Ewald* 341; *Hitzig* 207; *Caspari* 264; *Kleinert* 73. — Af בְּיוֹסֶהוּא har man icke att draga den slutsatsen, att här skulle vara fråga om något, som till tiden följer efter det i det närmast föregående sagda — så t. ex. *Keil* 356: "die letzte und grösste Wirkung des Auftretens der Friedefürsten in Israel"; jfr *Reuss* 339. Det motsäges bestämdt af hvad som här yttras om afguderiet; ty att fatta detta såsom "Bild der feinen Abgotterei, die auch in der Gemeinde Christi so lange vorkommen wird, als Sünde und Unglauben noch fortdauern", *Keil* 357, är alltför osannolikt. Ett Israel, som framträdte på det sätt, som v. 6—8 angifver, kan icke ännu vara behärskadt af tillit till egna hjälpmedel, afguderi och trolldomskonster. — "Det är Jahves ord"; på detta ligger stor vikt; jfr 4, 6 i fråga om det härliga löftet. Därmed sammanhänger det fyra gånger upprepade וְהִכַּרְתִּי, anslutande sig till יִכְרְתוּ, v. 8 b. — 10. Israel skall icke längre sätta sig kött till arm; jfr Jes. 2, 7; 31, 1. Från denna synpunkt har man att förstå äfven nämnandet af städer. Enl. Gen. 4, 17 hade den första staden den första mördaren att tacka för sin uppkomst. Han sökte på detta sätt skydda sig mot en fruktad hämnd; jfr Dom. 18, 7; Jerem. 49, 31; Hez. 38, 11, 12; Sak. 2, 4 f. — 11. בְּשֵׁפִים, — af בִּשְׁף, eg. uttala trollformler — här användt om vidskepliga bruk i allmänhet; jfr Jes. 47, 12, där det förekommer jämte חֲכָרִים = bannspråk, besvärjningar. — מְעוֹנִים, antingen af עָנָן = moln, sådana som tyda efter molnen — så t. ex. *Kleinert* 74, eller af עֵץ = öga, sådana, som genom ondt öga verka fördärflikt — så t. ex. *Keil* 357; jfr Lev. 19, 26; Jes. 2, 6; 57, 3. — 13. אֲשִׁירָה — af אֲשֵׁר, piel = göra lycklig — en trädstam eller påle, föremål för afgudisk dyrkan, ofta symbol för naturgudinnan Astarte, Ex. 34, 13; Dt. 16, 21; 2 Kon. 17,

- 12 *Jag skall utrota ur din midt dina utskurna bilder
och stoder,
och du skall icke mer böja knä för dina händers
verk.*
- 13 *Ja, jag skall rycka dina astartebilder från dina
nejder,
och dina aroersymboler skall jag tillintetgöra.*
- 14 *Och i vrede och förgrummelse skall jag utkräfv
hämnd på de hedningar,
som icke visat hörsamhet.*

För att Israel skall kunna lösa sin under bilderna af en befruktande dagg och ett världsöfvervinnande lejon

10. Af 2 Kon. 23, 6, 15, har man icke rätt att med *Stade*, Zur phöniciſchen Epigraphik, Zeitschr. f. A. W. 1881, 345; jfr Jahrg. 1884, 294 draga den slutsatsen, att אֲשֵׁרִים ursprungligen tillhört Jahvekulten; jfr däremot *Nowack* samma tidskrift 1884, 284. — עֲרִיךְ; eg. "ödelägga dina städer", dessa då nämnda från synpunkten af hufvudorter för afgudadyrkan — jfr 1, 5; 2 Krön. 28, 24 f.; så t. ex. *Caspari* 267, *Kleinert* 74. Läsarten dock osäker. Af de olika hypoteserna torde man böra stanna antingen för *Steiners* (*Orelli* 309): עֲצָבִיךְ; jfr 2 Krön. 24, 18, där jämte hvarandra stå האֲשֵׁרִים och הָעֲצָבִים, eller *Michaelis* (*Ryssel* 91): עֲרֵעֶר; עֲרֵעֶר = ἄρoura, af LXX användt som öfversättning af אֵשֶׁל = tamarisk, Gen. 21, 33. Såsom ständigt grönskande blef den symbol af en gudom. עֲרֵעֶר var ock egennamn på några städer på andra sidan Jordan, Num. 32, 34; Jos. 13, 25. Då det i närmast föregående vers talats om utrotandet af "bilder och stoder" i allmänhet, synes det vara det riktiga att öfversätta אֲשֵׁרִיךְ med astartebilder, och då talar parallelismen för den sistnämnda textändringen enligt den ofvan gifna öfversättningen.

14. Ett återupprepande af grundtanken v. 6—8. Sedan så Israel helgats, skall det blifva Herrens redskap till dom öfver de hedningar, som icke mottaga den messianska frälsningen och — hvilket här är underförstådt — till välsignelse för dem som lyda.

antyddad dubbla uppgift, förutsattes, att det själfv helt blifvit helgadt åt Jahve från sin förra falska själfvörtrostan och sitt afgudiska väsen. Med framhållande af denna för-

Enligt *Stade*, Zeitschr. f. Alt. Wiss. 1881, 168 f.; 1883, Weitere Bemerkungen zu Micha 4, 5, 6 f.; 1884, Bemerkungen, 293 f., skulle kap. 5 vara af efterexiliskt ursprung. Med 4, 1—4, 11—14 skulle 5, 1—3 och 6—14 ha samma författare och det öfriga ännu senare vara interpolerad; jfr *Cornill* Einl. 243. Ohållbarheten i dessa antaganden har särskildt *Ryssel* 242—248, 256—260, 263—268 uppvisat; jfr ock *Nowack*, Zeitschr. f. Alt. Wiss. 1884, 277—288, Bemerkungen über das Buch Micha. *Wellhausen* 142 f. har emellertid på nytt i det väsentliga sökt hända *Stades* ståndpunkt.

Med afseende på 5, 1 undrar han, om Mika skulle kunna ha sagt, att en ny David skall framgå ur Bethlehem på en tid, då det davidiska huset ännu ägde bestånd. Hvarför icke? För hans profetiska medvetande stod det ju fast, att Jerusalem och därmed det davidiska huset skulle gå under. Att Jes. 11, 1 icke hvilar på denna förutsättning, är riktigt, men däraf har *W.* icke rätt att draga någon slutsats med afseende på Jesaias yngre samtida Mikas åskådning, så mycket mindre, som han erkänner Mika såsom författare till 3, 12. — Hans andra fråga med afseende på 5, 1, om David för Mika kunde gälla som "ein Mann der Urzeit" beror på en missuppfattning af stället; jfr ofvan. Och för öfrigt kunde David lika litet för en efter exilen levande författare vara "ein Mann der Urzeit".

I v. 2 skulle יוֹלָךְ vara en anspelning på Jes. 7, 14, hvilken utsaga alltså redan gällde såsom "klassisch" och en sådan häntydning skulle icke vara "im Stil der älteren Propheten". Först och främst är det alls icke visst, att här föreligger någon anspelning på Jes. 7, 14. Enligt den ofvan gifna framställningen får יוֹלָךְ sin naturliga förklaring ur sammanhanget. Hos Jes. är det dessutom fråga om en bestämd enskild person, såsom moder till ett barn med namnet Immanuel; här är Israel יוֹלָךְ. Och för öfrigt, om här verkligen föreläge en dylik anspelning, så vore det väl intet att undra öfver, då Jes. 7 hör till Ahas' tid, om Mika något senare skulle hänsyftat därpå. Och att icke "literarische Beziehung" skulle förekomma hos de äldre profeterna, är ett påstående, som icke torde vara riktigt; visar icke t. ex. Amos 1, 2 tillbaka till Joel 3, 16; Amos 4, 7 till Joel 1, 17—20; 2, 3; Joel 2, 32 till Obadja 17 m. fl. st.?

Med afseende på 5, 4: "sju herdar och åtta furstar", skulle detta vara ett drag, som påminner om apokalyptiken och följaktligen vara främ-

utsättning och uttalande af sin visshet, att den och därmed ock rättfärdighetens seger i folkvärlden i sin tid skall blifva en verklighet — förmedlad genom domen — avslutar profeten sin frälsningsförkunnelse. Kap. 5, 9—14.

mande för den äldre profetian. "Die ältere Prophetie liebt das Helldunkel nicht und giebt sich nicht den Anschein, hinsichtlich des Details der Zukunft mehr zu wissen, als sie weiss." Men finns då icke "Helldunkel" hos Hosea kap. 1—3, Amos 7—9; Joel 2? Och hvad det detaljerade angår i denna utsaga, föreligger det endast genom en missuppfattning däraf; jfr ofvan.

Med anledning däraf att v. 5 Assur nämnes såsom världsrikets representant anmärker *Wellhausen* 143: "der Name Assur, für die feindliche Weltmacht, weist nicht mit Nothwendigkeit auf die assyrische Zeit." Men det är dock det vanliga och — för att icke profeternas ord skulle liksom vara talade i vädret — nödvändiga, att de för sin samtid utpekade just det folk, som då var världsrikets bärare.

Mot v. 6—8 gör *Wellhausen* den invändningen: "die Hoffnung der Juden auf die Weltherrschaft, und das Schwelgen in dem Gedanken daran, ist spät". Men här talas ju icke om något "Schwelgen". Och hvad angår judarnes världsherravälde ligger det redan i löftet till Abraham, Gen. 12, 3; i inledningsorden vid förbundsafslutningen vid Sinai, Ex. 19, 5—6; i löftet till David, 2 Sam. 7, 23; Amos 9, 12; Jes. 11, 10; m. fl. st.

Af den ofvan gifna utvecklingen torde framgå, att kap. 5 liksom kap. 4 ingår som en nödvändigt integrerande del i Mikas skrift.

III.

Den närmare motiveringen af domens nödvändighet och frälsningstillståndets förutsättningar. Kap. 6—7.

1. Utan sinnesändring går Israel till dom. Kap. 6.

1 Dt. 4, 26; *Hören då, hvad Jahve säger:*

30, 19; 31,

16—21,

26, 28; 30, "Stå upp och gå till rätta inför bergen,

19. så att höjderna må höra din röst!"

2 *Hören, I berg, Jahves rättstvist,
och I orubbliga jordens grundvalar!*

I שמעו; här uppfordras icke såsom 3, 1, 9 vissa stånd att lyssna till, utan alla i Israel. — Profeten får Herrens uppmaning att föra hans talan. — Att fatta אֲתֵּרְהֶרִים såsom objekt till רִיב, alltså "tvista med, gå till rätta med", Jes. 50, 8; Jerem. 2, 9, kan icke vara riktigt, då enligt v. 2 profeten uppfattar Herrens befallning så, att rättstvisten uteslutande gäller Israel och att bergen (= hednafolken) skola tillkallas som vittnen. Han skall tala, att hans röst tränger fram till höjderna — LXX läser onödigt אֵל, då אַת kan angifva riktningen; jfr Jes. 66, 14 — och därifrån återljuder; jfr Jes. 1, 2 och för öfrigt Dt. 32, 1; 31, 28; 30, 19; 4, 26, m. fl. st., där på samma sätt himmel och jord kallas till vittne på, att skulden till förbundets (temporära) upphäfvande ligger hos Israel, icke hos Herren. Bergen hafva sett, "was der Herr in der Vorzeit und den Lauf der Zeiten hindureh für Israel gethan hat und wie Israel von jeher ihm dafür gelohnt", Caspari 279. Hvad som gäller Israel gäller för öfrigt hela skapelsen. — 2. אֵתֶן — af יָתֵן = vara beständig, varaktig — om ständigt rinnande vatten, i motsats mot אָכֹב, Ps. 74, 15; Dt. 21, 4, df. sedan oförgänglig, fast, Jerem. 49, 19; 50, 44. — יָכַח, hitp. = nif.; jfr Jes. 1, 18; Job 23, 7.

*Ty en rättstvist har Jahve med sitt folk,
och med Israel vill han gå till rätta.*

- 3 *"Mitt folk, hvad har jag gjort dig,
och hvarmed har jag uttröttat dig?
Vittna mot mig!*
- 4 Ex. 13, 3, *Jag har ju fört dig upp ifrån Egyptens land,*
14; 14, 19 *och ur trälldomens hus har jag förlossat dig,*
f.; 15, 20; *och jag sände framför dig Mose, Aron och*
20, 2; Num. *och jag sände framför dig Mose, Aron och*
12, 6; Dt. 5, *Mirjam.*
6; 6, 12; 7,
8; 8, 14.
- 5 Ex. 23, 20; *Mitt folk, besinna dock, hvad anslag Balak, Moabs*
33, 2; *konung, gjort,*
Num. 22— *och hvilket svar han fick af Bileam, Beors son —*
24. *ifrån Sittim allt intill Gilgal —,*

på det du må förstå Jahves rättfärdiga gärningar".

3. Suffixet i עָנִי här och v. 5 har särskildt eftertryck. — "Uttröttat" genom att antingen fordra för mycket, Jes. 43, 23, 25, eller icke uppfylla sina löften, Jerem. 2, 31. Israel har i stället gjort Herren trött; Jes. 7, 13; 43, 24. — "Vittna mot"; Ex. 20, 13; 2 Sam. 1, 16; Hos 5, 5; icke blott "svara"; jfr *Reuss* 340: "Le mot hébreu est un terme de jurisprudence". 4. Herren påminner om sina צַדִּיקוֹת mot Israel. — Ordleken הַלְאֵחֶיךָ och הַעֲלֵיךָ gör motsättningen så mycket mer i ögonen fallande. Utom befrielsen ur "träldomens hus" och sändandet af sådana ledare som Mose, Aron och Mirjam, fästes 5. särskildt uppmärksamheten därpå, att själfva fienden, som vill förbanna, måste välsigna. Num. 22—24. Detta var dock ett handgripligt bevis på, med hvilken trofasthet Herren omfattat sitt folk. Huru måste icke detta "Jahves svar" på Balaks rådslag ha uppfyllt fienderna med försagdhed och Israel med segervisshet! — "Från Sittim till Gilgal", icke "eine uralte Raubbemerkung", *Ewald* 342; ty då vore bevisningen afbruten. Man väntar en antydan om, att Herren icke blott fört sitt folk ut ur trälldomens hus och trofast ledt det på dess vandring, utan

- 6 "Hvarmed skall jag träda fram för Jahve
och visa min underkastelse under Gud i höjden?

*Skall jag träda honom till mötes med brännoffer,
med årgamla kalvvar?*

- 7 *Eller skall Jahve finna behag i tusentals vädurar,
i myriader oljeströmmar?*

*Eller skall jag gifva min förstfödde såsom förso-
ning för mig,
min lifsfrukt såsom syndoffer för min själ?"*

äfven att han fört det in i det land, han lofvat dess fäder. Denna antydan ligger i dessa ord, då Sittim var den sista lägerplatsen i Moab, Gilgal den första i Kanaan; jfr Num. 25, 1; Jos. 2, 1; 4, 19; 5, 9. Att med Wellhausen 144 alldeles utesluta dem kan därför icke vara riktigt. Om något i texten saknas — så t. ex. Reuss 340 — må lämnas ovisst. Nödvändigt synes det icke vara, då וָכַר kan betraktas som styrande verb; jfr Caspari 284; Kleinert 84; Keil 360; Ryssel 94. — צִדְקוֹת; Jahves kärleksgärningar, såsom beseglingen på hans löften till fäderna, kallas rättfärdiga; Dom. 5, 11; Dt. 32, 4; jfr t. ex. Keil 360.

6. Folket vänder sig med sitt svar icke direkt till Jahve, utan till profeten, genom hvilken Jahve talat. I frågorna har man med Hitzig 210 att tänka på en viss motvillighet å dess sida, ehuru det nog i någon mån känner sin skuld. כָּפַךְ antyder detta; jfr Caspari 287: "das Wort mahlt die fast nur äusserliche und darum heuchlerische Sündenbetrübniss und Selbstdemüthigung". — "Gud i höjden"; den i himmelen tronande, Ps. 115, 3, öfver allt upphöjde, Jes. 33, 5, och helige, Jes. 33, 15. — Israel tänker närmast på yttre offer. Att det särskildt betonas, att kalvvarna skulle vara årgamla, har icke sin grund däri, att icke andra fingo frambäras som offer — så t. ex. Hitzig 210; jfr Lev. 22, 27 —, utan emedan det enligt Lev. 9, 3 var den normala åldern. — 7. Olja ingick som en beståndsdel i spis- och tackoffren, Lev. 2, 1, 15; 7, 12; jfr vid brännoffren Num. 15, 1—16; 28, 28 f. — Med hänsyn till sin skuld, som Israel åtminstone teoretiskt icke kan förneka, känner det omedelbart, att de sedvanliga offren icke kunde vara tillräckliga; jfr 2 Krön. 30, 24; 35, 7. — שָׁשׁ, eg. trohetsbrott, se s. 2 f.; men äfven straff därför, Dan. 9, 24, försoning; jfr Hitzig 211; Kleinert

8 Dt. 10, 12; *Han har sagt dig, o människa, hvad godt är.*
16, 20; 8, 4. *Ja, hvad begär Jahve af dig?*

*Blott det, att du handlar rätt och har din lust i
människovänlighet
och vandrar ödmjukt för din Gud.*

9 *Jahves röst ropar öfver staden:*

*— vishet som räddar är att frukta ditt namn;
kännen [då] gisslet
och hvem den är, som tillredt det! —*

88, på samma sätt som **הַטָּאָה** = både öfverträdelse, synd, Gen. 20, 9, och syndoffer, Lev. 9, 3; Ps. 40, 7. — Här uppenbarar Israel sitt hedniska tänkesätt. Sålunda sökte Moabs konung, 2 Kon. 3, 27, tillvinna sig Guds ynnest. De förstfödde voro visserligen enligt lagen Herrens egendom, men de skulle lösas, Ex. 13, 13, och Gen. 22 hade Herren uttryckligen visat, att han icke önskade sådana offer, om han ock kräfvat det sinnelag, som vill gifva det yttersta. Att af detta ställe draga den slutsatsen, att människooffer ursprungligen var förenad med Jahvetjänsten, är icke riktigt. Däremot framträdde sådan styggelse vid Jahvetjänstens förfall; så under Ahas, 2 Kon. 16, 3, och Manasse 2 Kon. 21, 6; jfr Hez. 20, 25 f.

8. Subj. till **הַיֵּהוָה** är icke det opersonliga "man" — så *Hitzig* 211, utan Jahve; jfr *Ewald* 343; *Kleinert* 84. Folket har ju v. 6 f. frågat, hvad *Jahve* vill. Vägen till upprättelse framhålles. Det rättfärdiga förhållandet till alla människor (**מִשְׁפָּט**) har sin förutsättning i **אֱהָבַת הָרֵדָה**, som åter har sin förutsättning i **וְהַצַּנֵּעַ וְהַיֵּהוָה**. **הָרֵדָה** begagnas om Guds kärlek och huldhet i förhållande till människor, Ps. 5, 8; 36, 6, och i pl. om hans nådesbevisningar, Ps. 17, 2; 89, 2; df., då det är använt om människorna, uttrycker det deras välvilja mot hvarandra såsom en afbild af Guds kärlek till dem — jfr 2 Sam. 9, 3, sällan deras kärlek till Gud, Hos. 6, 4, 6. — Därmed är icke sagdt, att offren utan vidare äro att förkasta; "men ohne diese ethischen Tugenden ist der Opferdienst ein seelenloses *opus operatum*, woran Gott kein Gefallen hat", *Keil* 362; jfr Ps. 56, 18, 21; 1 Sam. 15, 22; Hos. 6, 6. — Mikas ord erinra tydligen om Lev. 19, 18; Dt. 10, 12; 16, 20; 8, 14.

9. Domen följer med nödvändighet, då icke Israel vill ingå på den anvisade vägen; jfr *Ewald* 343: "aber wie von einem plötzlichen Donner wird der

- 10 "Finnas då icke alltjämt i den gudlöses hus med
orätt samlade förråd,
ja, den där magra afskyvärda efan?

- 11 Lev. 19, 35 f.; Dt.
25, 13. Kan jag väl gälla som rättfärdig, då vägen är be-
dräglig
och vikterna i pungen falska?

Prophet durchzittert von der fernen schreckenden Stimme Jahve's der, nachdem der Vorgang der Klage zu Ende gegangen, nun wieder wie sonst Richter geworden ist und, was auf die Klage folgen muss, das richterliche Urtheil mit seinen Gründen ohne weitere Rücksicht nach der strengen Gerechtigkeit ausspricht". Det kan icke vara riktigt att med *Caspari* 295 säga: "die Form der Gerichtsverhandlung hat der Prophet mit V. 8 fallen lassen". — "Staden" = Jerusalem, såsom enligt 1, 5 orsaken till fördärfvet i Juda. — ה' öfver, emot; jfr Ob. 1. — וְחוּשִׁיהָ; texten osäker; jfr *Ryssel* 101 f. Enligt den masoretiska vokaliseringen öfversätter *Keil* 362: "dein Name sieht Weisheit, d. h. hat die wahre Lebensweisheit im Auge"; jfr *Caspari* 299; *Kleinert* 84. Men *Orelli* 311 anmärker med rätta, att hvarken subjektet, verbet eller sammanhanget passa därför. Bäst torde vara att med *Ewald* 344; *Hitzig* 212; *Reuss* 341 vocalisera יְרֵאָה, inf. af יָרָא; jfr LXX: καὶ ὡς αὐτὸς τοῦς φοβουμένων τὸ ὄνομα αὐτοῦ; Vulg.: salus erit timentibus nomen tuum. חוּשִׁיהָ — af יֵשֶׁה — hjälp, räddning; äfven sann vishet, som uti sig har borgen för en god utgång — jfr *Kleinert* 84 —, synonymt med חֲכָמָה, Job 11, 6; Ordspr. 3, 21; Jes. 28, 29. Öfversättningen har sökt återgifva båda betydelseerna. — מַטָּה har fattats = שֵׁבַט, stamm — så LXX: ἄλφειον φυλῆς; Vulg.: audite tribus; jfr *Ewald* 344, som dessutom låter מִי יַעֲרָה = "der sie bestellt, zusammenruft und leitet" syfta på konungen; *Wellhausen* 145 läser där וְמוֹעֵד הָעִיר oeh öfversätter: "hört, Stamm und Versammlung der Stadt". Enklart torde dock vara att låta מַטָּה bibehålla sin vanliga betydelse af straffredskap, Jes. 10, 5, 24, då äfven anledningen till *Wellhausens* textändring bortfaller. 9 b. c är då att fatta som en parentes, innehållande ett energiskt maningsrop af profeten, som ännu i sista stand vill utpeka vägen till räddning; jfr Amos 5, 13, 14. Att frukta Jahves namn oeh gifva akt på, från hvem den hotande domen egentligen kommer, är begynnelsen till en genomgripande sinnesändring. — 10. אֵשׁ, aram. form för יֵשׁ. Lagen kräfde uttryckligen ett fullständigt efamätt, Lev. 19, 36. Huru förråden samlades på ett orättfärdigt sätt, därpå anför Amos 8, 5 f. målande exempel. — II. הָאֹכֶל; subj. är icke Mika "als

- 12 *Dess rika äro ju fulla med våldsgärningar,
dess inbyggare tala lögn,
och deras tunga är bedrägeri i deras mun.*
- 13—16 *Så skall och jag slå dig illa:*
Lev. 26; ödelägga dig för dina öfverträdelsers skull.
Dt. 28.
- 14 *Du skall äta, men ej blifva mätt,
ty hunger [skall råda] i ditt inre.*
- Och du skall skaffa undan, men ej kunna rädda,
ty hvad du räddar, skall jag prisgifva åt svärdet.*
- 15 *Du skall så, men icke få skörda;
du skall pressa oliver, men icke få smörja dig med
 olja,
och drufmust, men ej få dricka vin.*
- 16 *Man följer ju Omris stadgar och allt Akabs hus'
 handlingssätt,
så att I vandren uti deras rådslag,*

Vertreter des sittlichen Bewusstseins“, *Keil* 364; jfr *Hitzig* 213, utan Jahve — så t. ex. *Umbreit* IV, 243; *Wellhausen* 145 —, såsom otvetydigt framgår af v. 15. **וְכִי** ej ens i piel deklarativt; så Vulg.: numquid justificabo stateram impiam — så äfven *Orelli* 312; *Wellhausen* 145; här såsom Ps. 51, 6. — **12.** De fem. suffixen hänsyfta på **עֵיר**. — **13.** Domens uttalande. **חֵלָה** vara upplöst, kraftlös, sjuk; hif. göra sjuk, Jes. 53, 10; alltså eg. göra det slag, af hvilket någon träffats, sjukt, dödsbringande. — **הַשָּׂמִים**, inf. abs. — jfr *Gesenius*, Gramm. § 67, anm. 10 — motsvarande en abl. ger.; jfr *Gesenius*, Gramm. § 131, 2. — I straffet reagerar Gud mot det onda. — **14.** **יָשָׁה**, eg. tomhet, hunger, **ἀπ. λειγ.** De enskilda dragen i det följande få enklast sin förklaring af en fientlig härs inträngande; jfr Lev. 26, 25 f.; Hagg. 1, 6; Jes. 30, 20; 14, 30; Jerem. 5, 17; 50, 37; 42, 16, 22; 52, 6; Amos 5. 11.

16. שָׁמַר, i hitp. iakttaga med bibetydelse af noggrannhet och omsorg; jfr *Hitzig* 214; *Kleinert* 85. — Omri öfvergick i ondska sina företrädare, 1 Kon. 16, 25, och i Ahab nådde hans dynastis gudlöshet sin höjd.

*på det jag må göra dig till ett öde land
och dess invånare till spott;*

ja, mitt folks smälek skolen I bära.

Profeten har i det föregående uttalat den allvarligaste domsförkunnelse, slutande med Jerusalems och templets förstöring, men därjämte ock den härligaste frälsningsutsaga. Liksom domen har sin förutsättning uti Jahves helighet och Israels religiösa och sedliga förfall, så har frälsningen sin förutsättning uti Jahves trofasthet, uppenbarande sig i fridsfurstens (Messias') framträdande, och Israels sinnesändring och helgande åt Jahve. Guds handlingssätt är sålunda i både det ena och det andra fallet i visst afseende bestämdt af Israels förhållande. Att närmare utveckla detta, det är profetens syfte med den framställning, till hvilken han nu öfvergår. Ehuru berördt i det föregående, kan det icke anses öfverflödigt, så mycket mindre som Mika väl visste, huru benäget Israel var att missbruka profeternas frälsningsutsagor, därigenom att det antingen utan vidare ryckte dem till sig eller menade sig genom en ofullständig och således falsk bättring ha uppfyllt den af profeterna fordrade betingelsen därför. Särskildt under Mikas tid låg denna fara nära till hands. Man erkände ju då det brottsliga i afguderiet under Ahas och vinnlade sig med stor ifver om iakttagandet af Jahvetjänstens yttre former — jfr 2 Krön. 29, 3 f.; 30, 24 —, men för förbundets sedliga kraf hade massan af folket föga blick — jfr Jes. 29, 13. Att denna yttre reformation — då den ju kunde

punkt, 1 Kon. 16, 30; 22, 27. Under Ahas' tid hade detta fördärf trängt in i Juda, 2 Kon. 16, 3; 2 Krön. 28. Det säges om honom, att han "vandrade på Israels konungars väg", 2 Krön. 28, 2. Till den sammanfattande anklagelsen, hvarvid tonvikten lagts på det religiösa affallet, ansluter sig en sammanfattande domsutsaga, hvarvid Herren särskildt såsom förut, 3, 1, 2, vänder sig emot representanterna för folket, hvilka ha att bära det drygaste ansvaret.

vara början till en genomgripande inre — till en tid skulle hålla domen tillbaka, det är något, som profeten i det föregående antydt — jfr kap. 4, 11—13. Men då det för honom var visst, att den icke skulle tränga igenom till en grundlig förändring, måste hans domsförkunnelse blifva ovillkorlig — jfr kap. 4, 14. Det är tydligen af stor vikt att närmare utveckla detta, att uppvisa, huru beskaffad den sinnesändring måste vara, som frälsningen betingar, och att, därför att den icke finnes i Israel eller nu är att vänta, då Israel icke vill låta sig föras in däri, domen måste komma. Därvid får profeten tillfälle att med kraft framhålla det, hvarpå Jahves förbund med Israel å folkets sida enligt förbundsrukunden hvilade: lydnad för Jahves vilja.

Slutstycket i den föregående afdelningen bildar en naturlig öfvergång till denna framställning: profeten har ju där framhållit det då i Israel härskande oteokratiska sinnet och afgudiska väsendet, som måste blifva borttaget, om en ny tid skall kunna bryta in.

På Jahves uppfordran kallar profeten skapelsen till vittne vid hans rättstvist med Israel; ty hvad som gäller detta gäller ock henne. V. 1—2.

I denna rättstvist framhåller Jahve först sina välgärningar mot Israel, då han med väldig arm förde det upp ur Egypten in i det land, som var det genom löftet gifvet — alla dess fiender till trots. Så hade han handlat i trofast kärlek mot sitt folk. Eller kunde väl Israel vittna om annat? V. 3—5.

Israel kan intet säga däremot. Det känner på visst sätt sin skuld och att det bör göra något för att utplåna den, men visar i den fråga det riktar till profeten såsom Jahves representant, huru fjärran det är från en rätt uppfattning af sin synd och rätta vägen för dess försonande. V. 6—7.

Från de utvärtes offren, hvilkas stegring ända till det onaturliga Israel satt i fråga, vänder då profeten dess blick på den sinnesbeskaffenhet, som ensamt gifver offren — äfven de i lagen föreskrifna — deras värde: ödmjukhet inför Gud och kärlek till människorna samt det därutur

resulterande handlingssättet i ett rättfärdigt förhållande i allt. Särskildt fäster han därvid uppmärksamheten på, att detta var något, som icke borde vara Israel obekant. V. 8.

Profeten gifver Herren rätt i hans kraf: Herrens fruktan är den sanna visheten och därför vägen till räddning. Med glödande ifver utropar han detta, på samma gång han varnande pekar på den dom, som hotar från den i sin trofasta kärlek kränkte Jahve. Men Israel lyssnar icke till maningens ord och vill icke gifva hjärtats offer. Så hör då profeten Jahve i helig förtrytelse rikta sina anklagelser i första hand mot Jerusalem, såsom det där var orsaken till fördärfvet i folket, men därmed ock mot hela Israel och uttala dess dom, först mera detaljeradt, v. 9—15, därefter på ett mera sammanfattande sätt, v. 16.

2. Genom sinnesändring går det af domen träffade Israel till frälsning. Kap. 7.

- 1 *Ve mig! Ty mig har det gått, såsom då man
 insamlat fruktskörden
och gjort efterskörden efter vinanden.
Ingen drufklase finnes att äta;
intet förstlingsfikon, [efter hvilket] min själ har
 begär.*

1. f. På Herrens anklagelse och dom följer nu från profetens sida i det sanna Israels namn ett erkännande af dess rättvisa i en genomgripande syndabekännelse; jfr t. ex. *Caspari* 315. — Eg. "såsom insamlingar af fruktskörd, såsom vinskördens efterhämtning" d. v. s. vid tiden då detta skett, då fälten gifva intryck af ödslighet; jfr *Wellhausen* 27: "ich bin wie ein geplündeter Obstgarten, wie ein abgelesener Weinberg". Vid fruktskörden i augusti finns intet förstlingsfikon — det mognar på försommaren i juni och betraktas som en läckerhet; jfr *Hos.* 9, 10; *Jes.* 28, 4 f.; *Jerem.* 24, 2; då efterskörden efter vinanden är tagen, finns icke heller någon drufklase. Att med *Orelli* 312 öfversätta: "wie beim Nachsuchen der Weinlese" kan icke vara riktigt, då det i parallelsatsen heter, att ingen drufklase finns att äta,

- 2 *Försvunnen är den fromme från jorden,
och en redlig bland människorna finns icke.*

*Allesammans stämpla de efter [att utgjuta] blod;
de söka fånga hvarandra med nät.*

- 3 *Att göra ondt med besked, därför äro händer
 ifrigt verksamma:
fursten fordrar, och domaren tager mutor;
den mäktige, han uttalar hvad hans själ åtrår.
Så fläta de [snaran] samman.*

- 4 *Den bäste bland dem är som en törnbuske;
den redligaste värre än en törnhäck.*

*Den dag dina profeter skådat, då hemsökelsen
 kommer öfver dig,
då skall bestörtning gripa dem.*

hvilket ju innebär, att efterskörden är tagen. Det framgår äfven af bildernas förklaring. — 2. חסיד = den som genom erfarenhet af den gudomliga חסד intager den rätta ställningen till Jahve, Ps. 30, 5; 31, 24, och uppenbarar densamma i en kärleksrik vandel, Ps. 12, 2; 18, 26; alltså alltid aktivt, icke pass. = benådad. — "Försvunnen från jorden", icke blott "landet"; så t. ex. *Ewald* 345. — Då en sådan icke finnes i Israel, folket bland folken, burn mycket mindre bland hedningarne. — ישר = rättskaffens, rättrådig i förhållande till medmänniskorna; jfr Job. 1, 1, 8; Ps. 7, 11; 37, 14. — Vålvilja och redlighet finnas alltså icke. Det följande aflägger bevis därpå. — 3. I anslutning till *Coccejus* Lex. 304: "super malo sunt manus ad bonum faciendum, h. e. fingunt et plasmant malum, ut bonum videatur" öfversätta *Caspari* 323, *Keil* 367, o. a. Men en sådan betydelse: "gifva ett godt utseende" kan icke היטיב sägas hafva, utan = göra sorgfälligt, förträffligt; så t. ex. Dt. 9, 21; 17, 4; 27, 8; Hos. 10, 1; Jerem. 2, 33; jfr *Reuss* 343: "on remarquera cette combinaison spirituelle: on ne fait bien que le mal; le bien ne se fait pas du tout". — עבת, fläta ihop, så att en snara kommer till stånd; jfr 1 Kon. 21. — 4. "Den bäste"; jfr *Caspari* 326: "die verhältnissmässig am wenigsten Schlechten"; ty goda funnos ju

9 *Jahves vrede vill jag bära —
ty jag har syndat mot honom —,*

*till dess han utfört min sak
och förskaffat mig rätt.*

*Han skall föra mig ut i ljuset;
jag skall se [min lust] uti hans rättfärdighet.*

10 *Och mina fiender måste se det,
och blygsel skall öfvertäcka dem, dem, som sade till
mig: hvar är Jahve, din Gud?*

*Minä ögon skola se sin lust på dem;
då skola de förtrampas såsom smuts på gatorna.*

שָׂמַח med לְ antyder skadeglädje; Ps. 35, 19, 24; 38, 17; Ob. 12; Jes. 14, 8. — Sedan profeten uttalat det botgörande Israels ställning till Jahve, vänder han sig frimodigt mot den hånande världsmakten. — כִּי, konditionalt-concessivt såsom Ex. 13, 17; jfr t. ex. *Caspari* 342; *Hitzig* 218; *Reuss* 344; *Wellhausen* 27. Han disputerar icke med fienden i det, som denne har rätt, nämligen att Israel har fallit och nu sitter i mörker — ett uttryck för djup nöd, Jes. 8, 21 —; men likväl har fienden ingen rätt att triumfera, då nu Israel intagit den rätta ställningen till Jahve. Han har därigenom redan blifvit för detsamma ljuset, om det än synes lysa på afstånd. Och däruti ligger hoppet om upprättelse; jfr *Caspari* 342. — 9. Israel motsäger icke håller fienden däruti, att den olycka, som kommit öfver detsamma, är en dom från Jahve. Men det har redan gifvit Jahve rätt i hans dom och framhårdar i detta erkännande, ödmjukt böjande sig därunder. Men därigenom är det förvissadt därom, att det icke längre har Jahve emot utan för sig. Vreden skall därför hafva ett slut. Själft hvarken vill eller kan Israel taga sin sak i sin hand — עַל אִשֶּׁר. Men Jahve skall göra det. I stället för att strida mot Israel, 6, 1, skall han strida för det, Ps. 35, 1; 43, 1. — וַיִּצִיאֵנִי; Israel skall utgå ur mörkret och ingå i ljuset d. ä. Jahves rättfärdighet = hans frälsande nåd; jfr *Caspari* 344; *Keil* 370; *Kleinert* 87. — 10. Fiendens hån skall komma på skam, när så Israels yttre upprättelse sluter sig till den inre, och själf skall han drabbas af dom; Jes. 10, 5.

11 [Det kommer] en dag, då dina murar skola upp-
byggas;
på den dagen skall gränsen ligga i fjärran.

12 Ty på den dagen skall man komma till dig alltifrån
Assur ända till Egypten,
och alltifrån Egypten ända till strömmen;

ja, från haf till haf
och från berg till berg.

II. f. I omedelbar anslutning till det föregående följer nu beseglingen på det bidande Israels tro. Det är profeten, som talar, men såsom Jahves representant. — חק — af חקק = inskära, bestämma, fastställa, besluta — något fastställt, begränsadt; df. gräns, mål; jfr לבלי-חק = utan gräns, Jes. 5, 14; Job 26, 10; Ordspr. 8, 29; bestämd tid, Job 14, 13; rådslut, Ps. 2, 7; lag, Gen. 47, 26; Ex. 12, 24; Dt. 4, 5. Sammanhanget förbjuder att här tänka på stadgar, som den hedniska världsmakten pålagt och hvilka nu skulle afägsnas — så Hengstenberg I, 602. En främmande tanke är ock lagens afskaffande i den mening Efes. 2, 14 talar därom — så Keil 371; Kleinert 88. Här möta vi däremot samma tanke, som uttalats 4, 1 f., 5, 6 f. Där framhålles först Zions upprättelse och sedan huru det utsträcker sitt inslytande öfver hednafolken i fjärran. חק df. = gräns; jfr Caspari 350. Detta är ock den tanke, som närmare utföres i det följande. — 12 fattas därför riktigast förklarande. Wellhausens 147 omändring af texten, enligt hvilken הוּא יום skulle dragas till den föregående versen, förringar det eftertryckliga framhållandet af denna dag. Däremot torde det vara riktigt att med Reuss 345, Wellhausen 147 läsa וְעַרִי i stället för וְעַרִי, då nämmandet af något så speciellt som städer förefaller främmande. — Assur och Egypten stå här såsom representanter för folkvärlden. — "Strömmen" = Eufrat. — Om i "från haf till haf" ligger en hänsyftning på Medelhafvet och Döda hafvet — så t. ex. Orelli 313; Reuss 345 däremot Arabiska viken — och i "från berg till berg" ligger en hänsyftning på Libanon och Sinai — så t. ex. Reuss 345 — eller berget Hor i norr, Num. 34, 7 f. och det likbenämnda berget i söder, Num. 20, 22 — så Hitzig 219; Orelli 713 —, skulle härmed angifvas de fyra väderstreeken. Keil 372 däremot utan någon speciel hänsyftning: "von einem Meere und einem Gebirge bis zum anderen", d. ä. alla mellan berg och haf liggande länder på jorden,

- 13 *Men landet skall varda en ödemark för dess inbyggares skull,
i följd af deras gärningar.*

- 14 Num. 23, *För ditt folk med din herdestaf,*
9; Dt. 33, *den hjord, som är ditt arf,*
28. *där det bor afskildt!*

*I skogen, midt på Karmel må den beta,
i Basan och Gilead såsom i forna dagar!*

- 15 Ex. 1, 10; *"Såsom i de dagar, då du drog ut ur Egyptens land,*
12, 38;
13, 18. *skall jag låta (det) dig se underbara gärningar.*

— Om här skulle vara fråga om exulanternas återvändande — så ex. Caspari 354 — kan man svärligen undgå den motsägelse, som ligger däruti, att först Zions gränser skola vara återställda, d. v. s. det i fångenskap varande Israel åter upprättadt, och sedan de landsflyktiga återkomma. Detta sistnämnda inneligger redan i det föregående. Här är synbarligen fråga om detsamma, som 4, 2 är förutsagdt: hedningarnes strömmande till Zion. Att Assur på Mikas tid var världsrikets representant behöfver icke motsäga detta; jfr Jes. 19, 23—25. — 13. "Landet", icke jorden — så t. ex. Keil 372, Wellhausen 147, som, om häri skulle ligga en hänsyftning på Palästina, icke se något sammanhang. — För att förekomma missbruk af den härliga profetian, uttalar Mika på nytt, hvad som dock först måste ske, att domen måste komma och huru därför vid den nya tidens inbrott landet — jfr Umbreit IV, 246 — skall ligga i ödesmål. Det är hans "ceterum censeo". Härmed har han åter i anden förflyttats till domens tid. Men hvad han i anden skådat uppfyller honom, och det är detta han nu gör till föremål för bön.

14. "Bor afskildt" såsom Herrens särskilda hjord; Num. 23, 9; Dt. 33, 28; Jerem. 49, 31. — Karmels skogar omslöt bördiga betesmarker; jfr Hieronymi anmärkning till Amos 1, 2: "letis pascuis abundat". De stå här i st. för det västjordanska landet, liksom Basan och Gilead för det östjordanska. — Att שְׁכֵנִי — i paragraf; jfr Gesenius Gramm²⁵ § 90, 3 a. — icke kan hänföras till Jahve — så Hitzig 220 i anslutning till Dt. 33, 16 — torde icke vara. tvifvel underkastadt; jfr Wellhausen 147. — כִּימִי עוֹלָם hänvisar till Davids tid

15. f. Jahves svar på profetens bön, icke en fortsättning af detsamma,

- 16 Ex. 15, *Hedningarne skola se det*
 14—16. *och förtvifla på all sin hjältekraft.*

*De skola lägga handen på sin mun;
 deras öron skola varda bedöfvade.*

- 17 Dt. 32, *De skola slicka stoft såsom ormen;*
 24. *såsom kräldjuren på jorden skola de darrande
 komma fram ur sina gömslen."*

*Till Jahve, vår Gud, skola de bäfva de närma sig
 och frukta sig för dig.*

- 18 Ex. 34, 6 *Hvem är en Gud såsom du, den där skuld utplånar*
 —7 *och förlåter kvarlefvän af sin arfvedel dess affall?*

*Icke för beständigt håller han fast vid sin vrede,
 ty han, han har lust till nåd.*

- 19 Dt. 30, 3. *Han skall åter förbarma sig öfver oss,
 nedtrampa våra missgärningar
 och kasta alla (deras) våra synder i hafvets afgrund.*

såsom t. ex. Ewald 347; Wellhausen 147, som läsa לֹא תִּרְאֶה. "Låta det se", icke dem (= folken), då svaret omedelbart ansluter sig till bönen, som afsåg Israel. — 16. Såsom hedningarne förtviflade, då Jahve förde sitt folk ur Egypten, Ex. 15, 14 f., så ock nu, för så vidt de icke öppna sig för välsignelsen från Israel. — וַיִּזְכֹּר = ὡς τε μὴ εἶναι, såsom Jes. 23, 1, antyder öfvergången till den följande tanken. De misströsta om sin egen kraft, bedöfvade "vor dem Donner seiner Machtthaten", Hitzig 220 — jfr Jes. 33, 8; 49, 23; Ps. 72, 9, och — 17 a. — underkasta sig ödmjukt den sig i Israel uppenbarande Jahve, Ps. 2, 11; Jes. 11, 10. — 17 b. Till "Jahve, vår Gud", Ps. 72, 9 f.; 18, 46, profetens triumferande Amen; öfvergång till den avslutande lofsången.

18—20. Ett återljud af Ex. 34, 6 f. — "Han har lust till nåd". Profeten leder så Guds handlingssätt tillbaka till hans väsen. — "I hafvets afgrund"; sannolikt en hänsyftning på Ex. 15, 5, 10. — "Jakob", icke närmast folket utan stamfadern, för sammanställningen med Abraham; men de stå här såsom

20 *Du skall bevisa Jakob trohet
och Abraham den nåd,
som du har svurit våra fäder från urtidens dagar.*

“noms patronymiques pour désigner le peuple d'Israël”, *Reuss* 346. Jfr Hos. 14, 2 f. och den nytestamentliga parallelen Rom. 11, 33—36.

Mikas författareskap till kap. 6—7 har starkt blifvit ifrågasatt. *Ewald* i den andra upplagan af sin “Die Propheten des Alten Bundes”, Göttingen 1867, I, 501, 525 f. tillskrifver dem en okänd profet på Manasses tid. I hans fotspår ha sedan andra trätt; så *Wellhausen* i *Bleeks* “Einleitung in das Alte Testament” 1878, 425 med afscende på kap. 6—7, 6; kap. 7, 7—20 skulle däremot höra till exilens tid. Till honom ansluter sig *Stade*, *Zeitschr. f. Alt. Wiss.* 1881, 161; *W. R. Smith* 226; *Nowack*, *Zeitschr. f. Alt. W.* 1884, 288 f.; *König* 329. Till och med *Orelli* 296 f. anser det icke omöjligt, att de båda kapitlen höra till Manasses tid, ehuru “noch zweifelhaft genug”; han fasthåller dock, att Mika är författaren.

De invändningar som gjorts ha dock icke blifvit oemotsagda. Såsom resultat af sin undersökning af *Ewalds* bevisning säger *Nöldeke* 213, att han finner “keinen triftigen Grund” att fränkänna Mika dessa kap. *Cornill*, *Zeitschr. f. Alt. W.* 1884, 89 förklarar, att utan 6—7, 6, Mikas bok blefve för honom “ein unlösbares Räthsel”; icke dess mindre öfvergår han i sin *Einl.* 184 “rückhaltlos” till *Ewalds* ståndpunkt i fråga om kap. 6—7, 6 och till *Wellhausens* i fråga om 7, 7—20. På ett öfvertygande sätt har *Ryssel* 268—282 uppvisat dessa kapitels mikajanska ursprung.

Wellhausen har emellertid i sina “Skizzen” 144—147, sökt häfda sin förre ståndpunkt utom i fråga om kap. 7, 1—6 och 7, 7—20. Det förre stycket förlägger han icke längre till Manasses tid, utan — ehuru mycket försiktigt uttryckt — till den efter exiliska tiden, och dit förlägger han nu ock det senare stycket. *Wellhausen* skulle sålunda ha korrigerat sig själf, då han i *Bleeks* *Einl.* 525 anm. säger: “es klafft etwa ein Jahrhundert zwischen V. 6 u. V. 7” (kap. 7).

Det tillstånd i folket, som bittert beklagas kap. 7, 1—6, påminner visserligen om Malakias tid (*Wellh.* *Mal.* 3, 24?); men icke dess mindre äfven om Mikas, jfr 1, 9; 2, 1—11; 3; 5, 10—15. Att Mika icke blott anklagar de mäktiga, utan äfven hela folket, framgår af 1, 9; 2, 8 a, 10 b; 5, 10—15.

Det egentliga skälet till att förlägga 7, 7—20 till den efterexiliska tiden skulle ligga däri, att enligt v. 12 diasporan återkommer icke från Babel,

Sedan Jahve uttalat den ovillkorliga domen, framträder nu profeten i det sanna Israels namn och erkänner under hänvisning till det religiösa och sedliga förfallet, som gripit hela folket, rättmätigheten i densamma. Detta erkännande under djup smärta ("ve mig"! — *syndabekännelse* — är därmed angifvet såsom det första steget för Israel på upprättelsens väg. V. 1—6.

Sedan profeten så i det sanna Israels namn gifvit Jahve rätt i hans dom, uttalar i honom det under domen djupt böjda gudsfolket under framhårdande erkännande af dess rättvisa sin orubbliga förvisning till Jahve om en kommande upprättelse, då de nu triumferande fienderna skola komma på skam. På syndabekännelse följer så *trosbekännelse*. Däruti är det de subjektiva förutsättningarna ligga för förverkligandet af det frälsningstillstånd, profeten i det föregående ställt i utsikt. V. 7—10.

utan från hela världen. Men här är ju icke fråga om den judiska diasporan, utan om hednafolkens strömmande till Zion; jfr ofvan.

Med afseende på kap. 6 skulle det i v. 7 ifrågasätta ovillkorligen hänvisa till Manasses tid. *Wellhausen* 144 vill dock icke här fränkänna Mika författareskapet. Men lät då icke Ahas sin son gå genom eld, 2 Kon. 16, 3? *König* 329 invänder, att detta barnaoffer var "eine Ausnahme"; men i folkets erbjudande ligger ju ock, att det är det yttersta det kan tänka sig, hvilket ntesluter tanken, att här vore fråga om något ofta förekommande.

Med afseende på ordförrådet har *Ryssel* 271 med rätta fäst uppmärksamheten på, att det i kap. 6 icke finnas några yttre vittnesbörd om den hebräiska litteraturens senare tid. Och med hänsyn till det dramatiska framställningssättet anmärker *Driver*, *An Introduction to the study of the lit. of the Old. T.*, Edinburgh 1892, 312: "with such a small basis as c. 1—5 to argue from, we are hardly entitled to pronounce the dramatic form of 6, 1 f. inconsistent with Micah's authorship".

Att dessa kapitel i Mikas profetiska skrift utgöra en integrerande beståndsdel, uti hvilken dess olika delar stå till hvarandra i ett innerligt sammanhang, torde för öfrigt framgå af den ofvan gifna utvecklingen. Klyftan mellan de båda afdelningarna 6—7, 6 och 7, 7—20 finnes icke *för tanken*, ehuru det faktiskt föreligger öfver ett århundrade mellan det tillstånd, som skildras i 6—7, 6 och 7, 7—20; jfr *Driver* 313.

Såsom en ovillkorlig följd af deras förhandenvaro skall i sin tid detta frälsningstillstånd komma att göra ett slut på domen. Detta är *svaret* på det botgörande Israels bidan, liksom ett "ske dig efter din tro". V. 11—13.

I ifrig längtan efter den härliga tid, han i anden skådat, och i omedelbart sammanhang därmed uttalar profeten i det sanna Israels namn en innerlig bön om dess förverkligande och mottager Jahves svar, att så skall ske i sin tid. V. 14—17.

Vid mottagandet af detta svar uppstämmer han en jublande lofsång öfver Jahves syndaförlåtande nåd och trofasthet mot fäderna. V. 18—20.

Mikas tidsålder.

Enligt öfverskriften har Mika verkat såsom profet under den tid Jotam, Ahas och Hiskia voro konungar i Juda.

Ursprungligheten af denna öfverskrift har satts i fråga antingen helt och hållet¹ eller med afseende på de två förstnämnda konungarnes regeringstid.

Att draga någon slutsats i detta afseendet däraf, att här den förkortade formen מִיָּכָה förekommer², kan icke vara riktigt. Denna måste visserligen betraktas såsom yngre i förhållande till מִיָּכָה, מִיָּכָה וְ מִיָּכָה, men den möter redan Dom. 17, 1, 4, 5, 8, 9, 10 tillsammans med den sistnämnda³.

Att likheten med Hos. 1, 1 och Jes. 1, 1 gifver anledning att tänka, att öfverskriften här blifvit bildad efter dem, är ju ett antagande, som ligger inom möjlighetens område, men något objektivt bindande bevis utgör icke denna öfverensstämmelse. För öfrigt kan det icke vara riktigt att a priori betrakta profeternas öfverskrifter lika osäkra som många psalmers⁴.

Af större betydelse synes det vara, att i Jerem. 26, 18 vid citerandet af Mika 3, 12 det uttryckligen säges, att

¹ Så t. ex. betraktar *Ewald* 327 den "als Meinung eines alten Lesers".

² Så *Ewald* 327.

³ Jfr *Hitzig* 177. Så förekomma ock å andra sidan de utvidgade formerna jämte den förkortade 2 Krön. 18, 7, 8, 24; 34 20.

⁴ Jfr *Caspari* 85 f.; *Ryssel* 200 f.

denna domsprofetia blifvit uttalad under Hiskia. Då nu denna icke blott innehåller domsprofetians höjdpunkt, utan står i ett innerligt samband med både det föregående och efterföljande, så har man däraf velat draga den slutsatsen, att Mika först under Hiskia börjat sin verksamhet¹. Denna slutsats är dock förhastad.

Först och främst behöfver icke tiden för Mikas verksamhet och affattandet af hans profetiska skrift sammanfalla. Ingenting hindrar, att han länge muntligen verkat såsom profet, innan han kände sig uppfordrad att sammanfatta det väsentliga af sina uttalanden i skrift.

Man kan vidare sätta i fråga, om det är sannolikt, att Jotams och Ahas' tid senare blifvit tillagd i öfverskriften, om man af Jerem. 26, 18 ansett sig kunna draga den slutsatsen, att Mika blott varit verksam under Hiskia. Hade detta varit händelsen, att man dragit en sådan slutsats, hvarför då göra ett tillägg i öfverskriften, som motsäger detta²? Att anledningen därtill skulle ligga i öfversensstämelsen mellan Mika 4, 1—3 och Jes. 2, 2—4³, är icke antagligt, enär man då nödgas tillskrifva den, som författat öfverskriften, ett handlande mot bättre vetande, då han af Jerem. 26 bort veta det riktiga.⁴

Af de älstes ord hos Jerem. framgår, att Mika uttalat sitt profetiska domsord under Hiskias tid till "*allt Juda folk*". I anslutning därtill framhålla de: "likväl lät Hiskia, Juda konung, och *hela Juda* icke för den skull

¹ Så t. ex. *Hitzig* 176 f.; äfven *Orelli* förlägger endast kap. 1 till tiden före Hiskia; *Cornill*, Einl. 181 kap. 1—3 till Ahas' tid; jfr *König* 330.

² Jfr *Hävernick*, Handbuch der hist.-kritischer Einl. in d. Alt. Test. Erlangen 1839; II, 2, 362: "denn wusste der späte Redaktor aus Jerem. nur von einer Wirksamkeit Michas unter Hiskias, so würde er gewiss nicht ohne Weiteres unbefugt die beiden früheren Könige hinzugefügt haben".

³ Så *Hitzig* 177. ⁴ Att med *Cornill*, dars., bestrida riktigheten af Jerem. 26, 18 kan icke gärna vara berättigadt; de älste hade lefvat Mikas tid för nära, för att i detta afseende taga miste; mot *König* 330.

döda honom". Just dessa uttryck: "*allt Juda folk*" och "*hela Juda*", synas antyda, att det skett vid något högtidligt tillfälle, då allt folket varit samladt. Sammanställer man detta med den situation, som framkallat de älstes ord, torde häri kunna sägas ligga en icke otydlig fingervisning. Jeremia hade fått Herrens befallning att ingå "uti förgården till Herrens hus och predika för alla Juda städer — — alla de ord, som jag dig befallt hafver att säga dem och tag intet därifrån"¹. Jeremia gjorde så, och följden blef, att "präster, profeter och allt folket", då de hörde det, förbittrades och ville döda honom, hvarifrån de dock höllos tillbaka genom de älte, som talade till hela folkförsamlingen, därvid erinrande om, huru annorlunda folket hade förhållit sig mot profeten Mika på Hiskias tid. — Många gånger hade Jeremias redan uttalat lika allvarliga domsord. Men här var det vid ett särskildt tillfälle, då han högtidligt i närvaro af präster, profeter, förstar, älte och allt folket liksom återupprepade och inskräpte hvad han förut sagt. Med denna situation jämföra synbarligen de älte den, under hvilken Mika uttalade den ifrågavarande profetian. Och denna jämförelse gifver stöd åt den tanken, att Mika vid något liknande högtidligt tillfälle inför Hiskia, präster, profeter, förstar och hela Juda folk sammanfattat och högtidligen uttalat sina föregående profetior. Om nu detta uttalande sammanfaller med hela hans profetiska skrift följer däraf blott, att den blifvit affattad under Hiskias tid, men icke, att han icke skulle ha verkat som profet förut. Öfverskriften kan sålunda mycket väl vara riktig, äfven om den profetiska skriften först under Hiskias tid kommit till stånd.

Det är dock icke mycket sannolikt, att Mika vid ifråga-

¹ Jerem. 26, 2.

varande högtidliga tillfälle uttalat allt, hvad i hans profetiska skrift förekommer. Här möter ju vid sidan af den allvarligaste domsförkunnelse den härligaste frälsningsförkunnelse. Folket på Jeremias tid kunde därför gentemot de älste ha invändt, att folkets förhållande emot Mika icke kunde vara bestämmande för dess handlingssätt mot Jeremia, då denne sistnämnde endast haft dom att förkunna. Skulle de älstes hänvisning till folkets förhållande gent emot Mika icke förlora sin öfvertygande bevisningskraft för folket på Jeremias tid, så tvingas man att antaga, att vid det tillfälle, på hvilket de älste hänsyfta, Mikas uttalande varit likartadt med Jeremias, d. v. s. det hade innehållit blott domsförkunnelse af den allvarsammaste beskaffenhet. Det är också blott en domshotelse, som af de älste anföres såsom uttalad af Mika vid nämnda tillfälle under Hiskias tid. Det sammanhang, som onekligen föreligger mellan domsförkunnelsen 3, 12 och frälsningsförkunnelsen 4, 1 f. motsäger icke det här sagda. Detta sammanhang i den profetiska *skriften* behöfver icke vittna om, att de samtidigt uttalats. Det får sin tillräckliga förklaringsgrund däri, att Mika sedan samarbetat sina profetiska uttalanden till ett helt.

Men nu invänder man, att det är "högst osannolikt", att de älste genom muntlig tradition känt till den speciela affattningstiden för ett enskildt tal, hvilket alls icke inledes genom någon speciel tidsbestämning¹. Detta kan dock icke sägas vara osannolikt, om man besinnar, hvilket gripande ögonblick det måste ha varit, när vid en högtidlig sammankomst för *första* gången med uttryckliga ord, som icke kunde missförstås, själfva templet — Guds boning i

¹ Hengstenberg I, 480 menar därför "die Annahme viel natürlicher, dass sie die Sammlung als ein Ganzes betrachteten". Hvarför de blott nämna Hiskia, icke Jotam och Ahas, skulle då bero därpå, att han ensam för dem var "eine geistliche Auctorität".

Israel — hotades med undergång, och därtill kommer, att af de älsle säkerligen flere funnos, hvilka, äfven om de icke då¹ varit personligen närvarande, under sin barndom hört sina fäder tala om, hvilket öfvervåldigande intryck detta uttalande gjorde på dem, konungen och allt folket.

Det kan sålunda icke vara riktigt att med anledning af Jerem. 26, 18 förneka möjligheten och sannolikheten af, att Mika varit verksam som profet äfven under Jotam och Ahas eller att i den profetiska skriften, sådan den föreligger, uttalanden kunna finnas, som leda sitt ursprung från dessa konungars tid.

Frågan är nu närmast, huruvida den profetiska skriftens innehåll motsäger eller bekräftar öfverskriften.

Af den föregående utläggningen har framgått med afseende på Mikas tidsålder väsentligen följande.

Det är icke blott inom de tio stammarnas rike, som det religiösa och sedliga fördärfvet är moget, så att dom måste komma. Ställningen är enahanda inom Juda, kärnan af gudsfolket. I religiöst hänseende är den illegitima höjdtjänsten härskande, 1, 5—7, jämte groft afguderi, 5, 13—14. Och med afseende på det sedliga lifvet äro de högre klasserna behärskade af girighetens och njutningslystnadens anda. Utan att fråga efter rätt och rättfärdighet förtrycka de de fattiga och ringa, 2, 1 f.; 3, 2 f., 10 f.; 6, 10. Domarne låta sig af dem bestickas, 3, 10; 7, 3. Och prästerna, som skulle vara de fattigas naturliga målsmän, lämna dem åt sitt öde, för så vidt de icke erhålla betalning, 3, 11. De falska profeterna, drifna af själfviska bevekelsegrunder, insöfva de gudlösa rike och mäktige i säkerhet, 2, 11; 3, 5. De draga t. o. m. icke i betänkande att använda hedniska, vidskepliga konster, 5, 12; 3, 7. Och Herrens sanna profeter

¹ Hävernich II, 2, 363 antager detta.

söka de nedtysta, 2, 6 f. Det exempel, som så gafs af dem, som skulle vara folkets naturliga ledare, verkade upplösande på hela folkklivet. Trolöshet och bristande förtroende äfven mot de med hvarandra närmast förbundna frätte samhällets rötter. Visserligen funnos de, som vid profetens straffande tal med oro frågade efter någon utväg till räddning. Men de hade icke blick för något annat än yttre offer, 6, 8. Till profetens maning att göra grundlig sinnesändring, utan hvilken offren hade intet värde, ville de icke lyssna, 6, 8 f. — För Mikas blick har fördärfvet så trängt igenom själfva gudsfolkets kärna, att han icke liksom Jesaia kan vänta, att Jerusalem väl skall hotas och omringas af fiender men dock räddas — jfr Jes. 8 —, utan, ehuru han är medveten om en tillfällig ljusning, 4, 11—13, förutser och uttalar en ovillkorlig undergång, 1, 16; 3, 12; 4, 10, 14. Såsom världsrikets representant står för honom Assur, som följaktligen skall vara Guds redskap för domens utförande; jfr t. 4, 10; 5, 4.

Till hvilken tid förflyttar oss nu denna situation?

Under Jotams regering framträdde ännu icke det inre fördärfvet så bjärt i det uppenbara; jfr 2 Krön. 27. Men annorlunda blef det under Ahas' tid. Och han var själf därtill den, som bar drygaste ansvaret. Om honom berättas, att han införde Baalstjänst, utom det att han genom sitt exempel främjade den illegitima höjdtjänsten. Men än mer. Han dristade att göra omändringar i templet efter förebild af hvad han sett i ett hedniskt tempel i Damaskus. Till sist stängde han det. 2 Kon. 16; 2 Krön. 28. Hvad ett sådant exempel måste verka, säger sig själf. Och i första hand togo naturligen de förnäme och rike däraf intryck. Uppsteg så Hiskia på tronen. Han började redan första året med en reformation, 2 Krön. 29, 3. Och var det fråga

blott om de yttre ceremoniella föreskrifternas efterlefnad, möttes han af villighet, men icke längre. 2 Krön. 29, 28; jfr Jes. 1, 11 f.; 28, 8 f.; 32, 5, 6. Och under dessa konungar var Assur världsrikets representant.

Hvad följer nu af denna jämförelse?

Att de antydningar, som finnas i den profetiska skriften om en begynnande yttre reformation, hänvisa till Hiskias regeringstid säger sig själf.

Ehuru nu början däraf, fränsedt åtskillig förändring i det yttre, väsentligen hade samma grundprägel som Ahas', har man dock ingen grundad anledning att betvifla, att i Mikas profetiska skrift kunnat inflyta uttalanden, som förut framkommit under Ahas'. Tvärtom, den bjärta skildringen af de rikes, mäktiges, prästernas och profeternas handlingssätt blir lättare förklarlig, om den förlägges till denne konungs regering. Då nu af utläggningen framgår, att utsagan kap. 4, 1 f. sannolikast bör förläggas till Jotams tid, finnes i själfva verket intet, som talar emot öfverskriftens riktighet, äfven med hänsyn till den föreliggande profetiska skriftens innehåll.

Det skriftliga sammanfattandet bör dock förläggas till Hiskias regeringstid. De profetiska uttalanden, som här förekomma, gifva alltför mycket intrycket af att vara på en och samma tid sammanjutna till ett helt, för att man skulle kunna antaga, att de tid efter annan blifvit löst fogade till hvarandra¹.

Till hvilken del af Hiskias regeringstid man har att förlägga detta skriftliga sammanfattande framgår dels däraf att höjdtjänsten och afguderiets styggelser ännu icke voro afskaffade, 1, 5; 5, 11; 6, 16 — detta skedde först vid den

¹ Jfr t. ex. *Hüevernick* II, 2, 367: "sie müssen nun tenore geschrieben seyn"; jfr *Orelli*, die Alt. Weiss. 342.

stora påskfesten efter Samarias intagande af Sargon, 2 Kr. 30, dels däraf att Mika icke på något sätt hänsyftar på Hiskias oteokratiska politik — hvilken äfvenledes först efter 10-stamrikets undergång började göra sig gällande. I kap. 1, 5 intager Mika tydligen sin position före denna tilldragelse.

Att af hans tystnad angående Samaria, hvad särskildt kap. 2—5 angår, draga den slutsatsen, att det vore förstördt¹, är förhastadt. Snarare borde man ha väntat någon antydning därom, att det skett, om så varit förhållandet, ty hvilken varning skulle icke däri legat för Juda och Jerusalem! Hvarför Mika icke vidare nämner Samaria har synbarligen sin grund däri, att hans uppgift är att tala till Juda. Därför är det, han endast helt kort och liksom i förbigående uttalar domen öfver Israel; på samma sätt som Amos, hvars egentliga uppgift var att tala till Israel, helt kort och liksom i förbigående uttalar domen öfver Juda. Amos 2, 4 f.

Med afseende på kap. 6—7 förefinnes intet tvingande skäl att förlägga deras affattande till Manasses tid². Profetians öfverskrift skulle därigenom blifva ofullständig, och att utan mycket vägande grunder antaga detta torde icke vara rätt. Samma skäl, som tala för att förlägga kap. 1 före Samarias förstörelse och Hiskias mera genomgripande reformation, jfr 1, 5, 7, tala för att göra detsamma med kap. 6—7. Enligt 6, 16 är ännu afgudatjänsten, sådan Ahas införde den i anslutning till Omri och Akabs hus, jfr 1, 13, obruten. Därmed står väl i samklang det svar profeten tycker sig förnimma från det genom Herrens ord 6, 3—5 i någon mån till besinning väckta folket. Att erbjuda sig

¹ Så t. ex. *Orelli* 296 o. 307.

² Jfr t. ex. *Reuss* 322; *Driver* 312 f. och s. 58 f.

gifva sin förstfödde såsom försoning, 6, 7, vittnar otvetydigt om, att man ännu står under inflytande af ett tämligen groft afgudiskt tänke- och handlingssätt. På sådant afgudiskt väsen gjorde Hiskia slut vid den förut nämnda påskhögtiden efter Samarias förstörelse. Det är sålunda icke af nöden att ens med afseende på dessa kapitel frångå öfverskriften.

Denna öfverskrift har ock rent formelt sin motsvarighet i den följande texten¹. Mikas namn återljuter 7, 18; om hans tillnamn Moraschteern påminner 1, 14; Samaria nämnes där före Jerusalem, alldeles såsom i 1, 5 f.

¹ Jfr *Hengstenberg* I, 478.

Mikas person.

מִיכָה, en förkortning af מִיכָיָה¹ eller מִיכָיְהוּ² eller מִיכָיְהוּ³, betyder: hvem är som Jahve⁴. En anspelning därpå erbjuder, såsom nämnt, kap. 7, 18: מִי אֵל כְּמוֹךָ.

Han kallas הַמְרִשָּׁתִי. Detta är icke att fatta som ett patronymikon = τὸν τοῦ Μωρασθῆ⁵, utan betecknar orten, hvarifrån han härstammade⁶. Det framgår otvetydigt af kap. 1, 14, där Moräschät utmärkes med tilläggsordet Gath⁷. Därigenom blir dess läge bestämdt såsom befintligt i närheten af filisteerstaderna med detta namn. Att Moräschät icke kan sammanfalla med מֶרְשָׁה⁸ framgår redan af den olika vokaliseringen. En 20 minuters väg sydsydost från Eleutheropolis (= Bêt Djibrin) ²/₃ mil norr om Gath har man påträffat ruiner efter en kyrka och en by⁹. Det är möjligt, att vi just där ha att söka Moräschät, då

¹ Jerem. 26, 18 i Ktib. ² 2 Krön. 17, 7.

³ Dom. 17, 4; 1 Kon. 22, 8. LXX: Μιχαίας; Vulg. Michæas eller Micha.

⁴ Jfr מִיכָאֵל. ⁵ Så LXX.

⁶ Att kännedomen därom skulle vara hämtad från Jerem. 26, 18 är ett godtyckligt antagande af *Hitzig* 175. Det motsatta förhållandet är åtminstone lika mycket sannolikt.

⁷ Jfr s. 7.

⁸ *Angus*, The Bible Hand-Book, London 1859, 489, anser det möjligt.

⁹ Jfr *Robinson*, Palästina II, 694 f.

den på Hieronymi tid uppgifves såsom en "icke stor by" i närheten af nämnda stad¹.

Genom detta tillägg: Moraschteern skiljes denne Mika från 10 andra i G. T. nämnda personer med detta namn. Identifieringen med Mika, Jimlas son², är redan af detta skäl omöjlig, huru ofta det än skett³. Kronologien lägger ock hinder i vägen därför. Mellan dessa båda personer med namnet Mika ligger öfver 1½ århundrade.

En biblisk personlighets namn uttrycker ej sällan hans karaktär. Med full rätt kan man säga detta om Mika. Hans namn betyder, såsom nämnt: hvem är såsom Gud. Så framträdde han ock såsom den, för hvilken Gud var allt. Guds upphöjdhet öfver världen, där han tronar i sin härlighet, hans helighet och energi gentemot en trotsande gudlöshet och orättfärdighet, hans trofasthet mot sitt trolösa folk, hans huldhet och ousägliga barmhärtighet, då det erkännande domens rättvisa flyr till honom, hans öfversinneliga makt, för hvilken allt motstånd måste vika och i kraft af hvilken han för sitt frälsningsrådslut med Israel och folken fram till seger — allt detta fyller profeten med en tillbedjande beundran, som tager sig uttryck just i den fråga, med hvilken han avslutar sin profetiska skrift och i hvilken hans namn återklingar: מִי-אֵל כִּמּוֹךְ.

Såsom representant för denne oförliknelige Gud träder han inför sitt folk. Skoningslöst blottar han det religiösa och sedliga affallet. Han gör det, kan man säga, genomträngd af en helig harm gentemot dem, som särskildt bära ansvaret för den förvända utvecklingen, och i öm medkänsla med de fattiga och förtryckta i folket. Men äfven dessa

¹ Jfr *Hieronymus*, Prol. in expl. M.: ad Michæam de Morasthi, qui usque hodie juxta Eleutheropolin haud grandis est viculus.

² 1 Kon. 22. ³ Så t. ex. *Isidorus*: De ortu et obitu patrum. Migne. Patres latini LXXXIII, 140; jfr däremot t. ex. *König* 330.

stå inför honom såsom brottsliga. Hela folket är genomfördärfvadt. Därför uttalar han en ovillkorlig dom. Han gör det, medan han ännu i sista ögonblicket manar att göra sådan frukt, som tillhör en sann bättring. Och när han ser domen komma, lider han med sitt folk såsom meddelaktig i dess synd.

Midt under dessa förtviflade omständigheter lefde dock hoppet om en kommande ny härlig tid i hans hjärta, och hans blick hvilar på honom, till hvilken hela den föregående rikshistoriska utvecklingen syftat — den personlige Messias¹.

Så träder Mika inför oss i sin skrift såsom en helgjuten personlighet, för hvilken Jahve var allt.

¹ Jfr *Umbreit* IV, 206: In der Verkündigung des zukünftigen messianischen Heiles ist Micha einer der erleuchteten Seher.

Betydelsen af Mikas profetiska skrift.

Mika har många beröringspunkter med sin äldre samtida Jesaia. Särskildt i fråga om blottandet af det religiöst-sedliga fördärfvet inom folket¹ — på det politiska ingår däremot icke Mika — och innehållet af frälsningsförkunnelsen² träda de fram. Men i ett afseende företer Mika en bestämd olikhet med Jesaia. Det gäller i fråga om domsförkunnelsens innehåll. Jesaia ser visserligen Jerusalem omringadt af fienderna och bragt i den yttersta nöd³; men aldrig ser han Jerusalem eröfradt eller tillspillogifvet⁴. Då nöden är som störst, kommer räddningen. Mika däremot ser längre än Jesaia i detta afseende. För honom står det såsom något ovillkorligt visst, icke blott att Jerusalem skall omringas af fiender och bringas i stort trångmål, utan äfven att staden skall intagas, templet förstöras och folket bortföras i fångenskap⁵.

Denna olikhet har sin särskilda orsak. Såsom redan

¹ Jfr Mika kap. 1, 5; 2; 3; 5, 11 f.; 6, 10—16; 7, 1—6 med Jes. 1, 4—6, 11 f.; 2, 6 f.; 3, 11 f.; 5, 7 f.; 28, 7 f. 14; 32, 5 f.

² Jfr Mika kap. 2, 12 f.; 4, 1 f.; 5, 2 f.; 7, 11 f. med Jes. 2, 2 f.; 7, 14; 8, 8 f.; 9, 5 f.; 11; 32, 1 f.

³ Jfr t. ex. kap. 8, 8 f.

⁴ Att Jesaia under Ahas' tid skulle framställt "Landets og Hovedstadens Undergang som uundgaaelig", *Buhl*, Det israelitiske Folks Historie², Kjöbenhavn 1893, 207 öfverensstämmer icke med t. ex. Jes. 8, 8—10 f.

⁵ Jfr t. ex. kap. 1, 16; 3, 12; 4, 14; 7, 13.

är antydt, ingår Mika icke på det davidiska konungahusets oteokratiska politik. Om sammanfattandet af hans profetiska skrift, såsom vi sökt visa, bör förläggas till tiden före Samarias förstöring, hade han visserligen icke någon anledning att göra det under Hiskias regering, då Hiskia först efter broderrikets undergång började söka stöd hos Egypten¹. Men det kunde icke vara för honom obekant, huru redan Ahas, för att stärka sin ställning mot de förbundna konungarna i Syrien och Israel, hade sökt hjälp hos världsriket Assur — och detta trots de mest eftertryckliga varningar från Herrens sida genom profeten Jesaia, kap. 7, 4. Då Mika för öfrigt visar sig vara väl bekant med Jesaias profetiska utsagor, är det åtminstone mycket osannolikt, att han icke i detta afseende skulle känna dem. Man tvingas då att fråga efter orsaken, hvarför han icke alls ingår därpå.

Att orsaken skulle ligga däruti, att Mika, såsom härstammande från en landsortsstad, icke kunde ha någon närmare kännedom om de politiska strömningarna i hufvudstaden, är efter det sagda icke antagligt. Det syriskt-efraimitiska kriget och hvad därmed närmast sammanhängde var ju vid tiden för den profetiska skriftens sammanfattande ett för alla bekant historiskt faktum. Icke heller är det antagligt, att Mika icke skulle haft blick för det förkastliga och för gudsfolket farliga i en oteokratisk politik. Hans skrift ställer honom fram före oss, såsom den där med glödande hänförelse nitälskade för Jahves ära. Och huru skulle icke denna ära kränkas, om det folk han utvalt till sitt i sin nöd sökte hjälp och stöd hos någon annan än honom².

¹ Jes. kap. 28—31; jfr *Buhl* 208.

² Jfr t. ex. Jes. 7, 4 f., 9 b f.; 8, 6 f.

Den oteokratiska politiken var endast en af de många följderna af ett förhandenvarande religiöst affall. Den var visserligen något, som på grund af situationen mera omedelbart liksom förmedlade och därför påskyndade den dom, med hvilken profeterna hotade. Men den egentliga orsaken till domen låg dock icke däri. Den låg tvärtom i det religiösa och det därmed omedelbart sammanhängande sedliga affallet. Man skulle mycket väl kunna tänka sig, att en oteokratisk politik gjorde sig gällande inom de ledande politiska kretsarna, utan att därför ännu det religiöst-sedliga affallet inom folket gjort det såsom folk moget för dom. Detta sistnämnda var därför det afgörande. På detta är det ock Mikas blick *uteslutande* i detta afseende är riktad. Detta religiöst-sedliga affall blottar visserligen äfven Jesaia. Men det följer med den koncentrerade blicken, att man ser skarpare och klarare. Det är därför icke att undra öfver, om för Mika det religiöst-sedliga tillståndet i folket ter sig såsom ohjälpligt. Och är det så, då är det icke håller att undra öfver, att han icke på grund af en tillfällig reformation, som icke berör det onda i dess djup, kan fasthålla Jesaias hopp om en räddning, då nöden nått sin höjdpunkt. Hans domsförkunnelse måste bli ovillkorlig.

Samma uppgift, som Amos (och Hosea) hade att lösa gentemot de 10 stammarnes rike (jfr t. ex. Amos kap. 2, 6 f.), hade alltså Mika att lösa gentemot Juda. Detta är den väsentliga betydelsen af hans profetiska verksamhet, hvarom hans profetiska skrift aflägger vittnesbörd.

Men därmed sammanhänger äfven något annat. Då det för Mika stod klart, att affallet från Israel trängt in i Juda, gudsfolkets kärna, och gjort det moget för dom, kan han icke längre såsom de nämnda profeterna¹ fast-

¹ Jfr t. ex. Amos 9, 11 f.; Hosea 12.

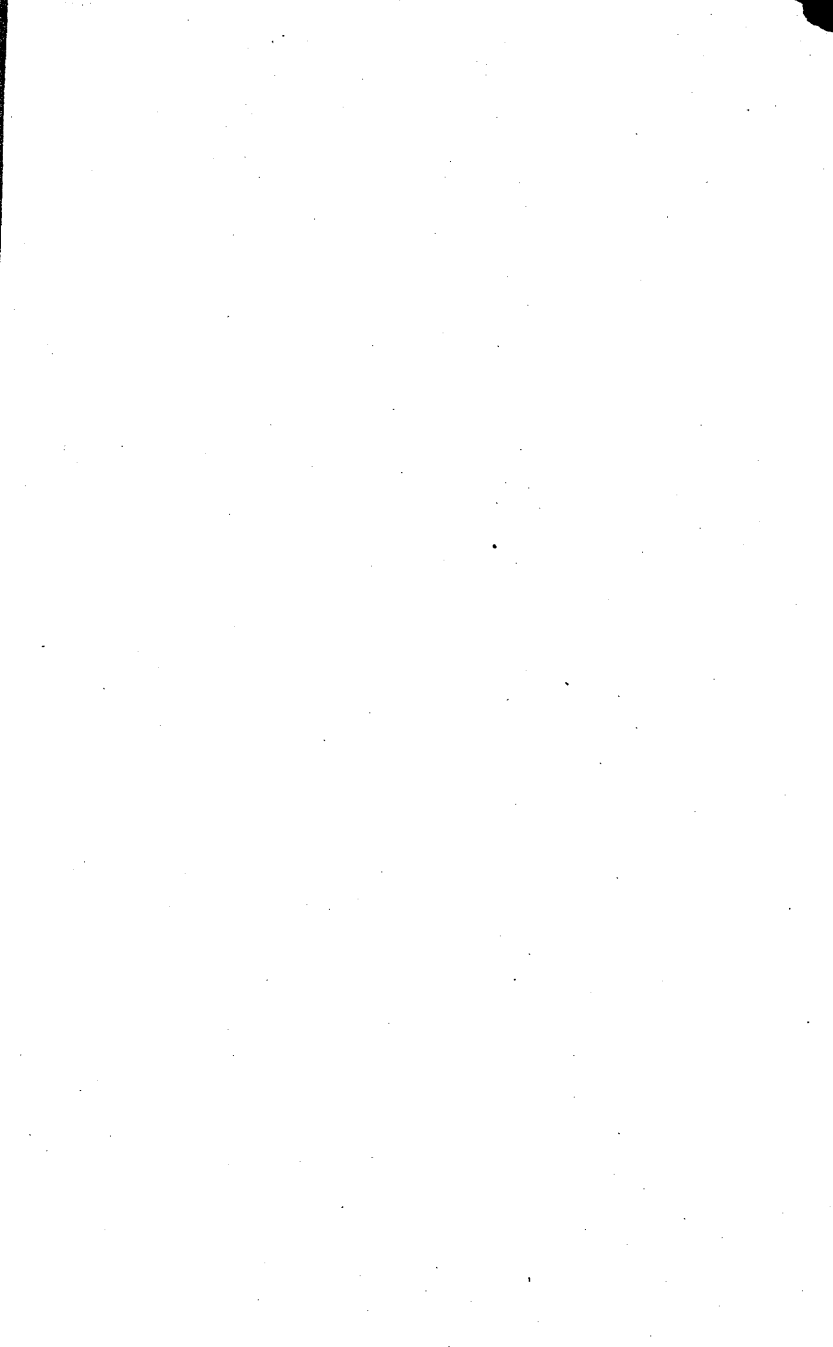
hålla det hoppet, att gudsfolket genom en rensningens dom omedelbart skulle sättas i stånd att lösa sin uppgift såsom det prästerliga folket i folkvärlden. För hans blick träder den personlige Messias fram, såsom den där skall sätta det genom domen luttrade gudsfolket i stånd att lösa denna sin uppgift. Den personliga Messiasbilden står visserligen lefvande äfven för Jesaia, men Mika ser i någon mån klarare, att Messias är den, uppå hvilken hela den rikshistoriska utvecklingen syftat från *släktets* urtid¹. Redan af denna anledning är det icke att undra öfver, att Mika beständare än Jesaia uttalar, att hedningarna skola af Israels välsignelse blifva delaktiga². Denna tanke sammanhänger ock därmed, att gudsfolket genom sitt affall sjunkit ned på hedningarnes ståndpunkt. Detta bidrog i icke ringa mån att vidga profetens blick, att han kunde skönja, huru det började att ljusna öfver hednavärlden.

Mikas profetiska skrift intager alltså såväl i förhållande till sina föregångare, Amos och Hosea, som sin store samtida Jesaia en själfständig ställning och sprider ljus öfver ett mycket betydelsefullt område i den gammaltestamentliga profetians utveckling.

¹ Jfr t. ex. Mika 5, 1 och Jes. 11, 1; Jesaia går tillbaka till Davids hus, Mika till tidens begynnelse.

² Jfr t. ex. Mika 4: 1 f.; 5, 3, 6; 7, 11 f., 16 f.; med Jes. 9, 7; 11, 10; 19, 23. Jes. 2: 2 f. ha vi fattat såsom citat från Mika.

UNIVERSITY OF CHICAGO

57 873 157